

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Tempora baptismi distinctio quarta notavit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

eandem Trinitatem descendisse a in specie columbae super Iesum baptizatum: aut die b Pentecostes post ascensionem Domini sonitu facto de caelo, quasi ferretur status vehemens, & linguis divinis, velut ignis sedisse super unumquemque eorum: sed tantummodo Spiritum sanctum: nec eandem Trinitatem dixisse de caelo: c [tu es filius meus.] Sive cum baptizatus est a Ioanne, sive in monte, quando cum illo erant tres discipuli, aut quando sonavit vox dicens, [d & clarificavi, & iterum clarificabo.] sed tantummodo patris vocem fuisse ad filium factam: quamvis Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sicut inseparabiles sunt, ita inseparabiliter operentur.

DISTINCTIO IV.

C. I. *g* Sine sacramento visibilis, & fide invisibilis nemo salvatur.

Idem super Ioannem.

Necessarium est visibile sacramentum aquae ad ablutioem visibilis corporis: sicut necessaria est doctrina invisibilis fidei ad sanctificationem invisibilis animae. Idem. ¶ Renascitur homo [ex aqua,] visibili sacramento, [& spiritu] invisibili intellectu, ut symbolum baptismi visibiliter accipiat, & spiritalem intellectum ipsius symboli perficiat. g. Vel [ex aqua] visibili & [spiritu] sancto.

C. II. *g* In baptismo concupiscentia extinguitur, non ut sit, sed ut non elicit.

Idem in lib. 1. de peccatorum meritis, & remissio. seu de baptismo parvulorum, c. 39.

Per baptismum Christi id agitur, ut evacuetur caro peccati. Evacuatur autem, non ut in ipsa vivente carne concupiscentia consperga & innata repente absumatur, & non sit: sed ne oblit mortuo, quae oberat nato. Nam si post baptismum vixerit, atque ad aetatem capacem praecipue pervenire potuerit, ibi habet, cum qua pugnet, eamque adjuvante Deo superet: si non in vacuum gratiam eius susceperit, si reprobus esse noluerit. Nam nec grandibus hoc praestatur in baptismo, nisi forte miraculo ineffabili omnipotentissimi creatoris, ut lex peccati, quae inest in membris, repugnans legi mentis, penitus eringatur, & non sit: sed, ut quidquid mali ab homine factum, dictum, cogitatum fuerit, cum eidem concupiscentiae subiecta mente serviret, totum aboleatur, & velut factum non fuerit, habeatur.

g Restitutum est caput hoc sua integritate, ut melius B. Augustini sententia perciperetur. Neque enim glossa impedebat.

C. III. *g* Qui ex vitro & muliere concipitur, cum originali peccato nascitur, nec sine baptismo salvatur.

Idem ad Petrum Diaconem, c. 26.

Firmissime h tene, & nullatenus dubites, omnem hominem, qui per concubitus viri & mulieris concipitur, cum peccato originali nasci, impietati subditum, mortisque subiectum: & ob hoc natura ira filium nasci, de qua dicit Apostolus: i [Eramus enim & nos natura filii irae, sicut & ceteri.] A qua ira nullus liberatur, nisi per fidem mediatoris Dei & hominum hominis Iesu Christi. Item c. 27. ¶ Firmissime h tene, & nullatenus dubites, non solum homines iam ratione utentes, verum etiam parvulos, qui sive in utero matrum vivere incipiunt, & ibi moriuntur: sive cum de matribus nati, sine sacramento sancti baptismatis, quod datur in

a Mar. 1. b Act. 2. c Mar. 1. d Ioan. 12. e Ex glossa d. in c. 3. Ioan. Nisi quis. f in ea glossa, ad ver. ex aqua. g al. percipiat. h Tem. 3. & inter opera Fulgentii. Ivo par. 1. cap. 26. & 27. Pannorm. lib. 1. cap. 8. & 9. i Ephef. 2. k Sentent. 4. distinct. 4. & 9.

nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, de hoc seculo transeunt, sempiterno a igne puniuntur: quia etsi propriae actionis peccatum nullum habuerunt, originalis tamen peccati damnationem carnali conceptione & navitate traxerunt.

C. IV. *g* De eodem.

Item Ioannes Chrysostronus, b

Non e potest quis gratiam vitae caelestis accipere, nisi prius purgatus fuerit ab omni sordide peccati per poenitentiae confessionem, per donum baptismi salutaris Domini & Salvatoris nostri Iesu Christi, qui est benedictus in saecula saeculorum.

C. V. *g* Sicut baptismo, ita olim in circumcissione remittebantur peccata.

Item Gregorius in Moralibus, lib. 4. c. 2.

Quod a autem apud nos valet aqua baptismatis, hoc egit apud veteres, vel pro parvulis sola fides, vel pro maioribus virtus sacrificii, vel pro his, qui de Abraham stirpe prodierunt, mysterium circumcisionis.

C. VI. *g* Originale peccatum nunc in baptismo, olim in circumcissione remittebatur.

Item Augustinus ad Valerium contra Iulianum, de nuptiis, & concupiscentia, lib. 2. cap. 11.

Ex quo instituta est circumcisio in populo Dei (quod erat tunc signaculum iustitiae fidei) ad significationem f purgationis valebat & parvulis originalis, veterisque peccati: sicut & baptismus ex illo valere coepit ad innovationem hominis, ex quo est institutus.

C. VII. *g* Parvulus in baptismo offerentium prodest fidei.

Idem de libero arbitrio, lib. 3. c. 13.

Illud & percutari homines solent, sacramentum baptismi Christi quid parvulis proficit: cum eo accepto plerumque moriuntur, priusquam ex eo quidquam cognoscere potuerunt. Qua in re satis pie, recteque creditur, prodesse parvulo fides eorum a quibus consecrandus offertur. Et hoc ecclesiae commendat saluberrima auctoritas, ut ex eo quisque sentiat, quid sibi proficit fides sua, quando in aliorum quoque beneficio i, qui propriam nondum habent potestatem, commoda sit.

¶ Beneficio] Eadem testis est apud Irenaeum, in Pannorm. 14. & in originali ad marginem. In textu autem est, beneficium, qui propriam non habent, potest aliena commodari.

C. VIII. *g* Per fidem & baptismum iustificamur a peccatis.

Idem de baptismo parvulorum in lib. 1. cap. 32. & 33.

Filius Dei carnem peccati i suscepit, & poenam sine culpa, ut in carne peccati & culpa solveretur & poena. Per fidem ergo, & baptismum ejus a peccato homo per justificationem, & a morte liberatur per resurrectionem. ¶ Parvuli h etiam baptizati inter credentes reputantur per sacramenti virtutem, & offerentium responsum. Qui vero non sunt baptizati, inter non credentes judicantur ex Evangelio Ioannis: [Nisi i quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.]

¶ Caput hoc est summa verborum B. Augustini in loci indicatis.

a Ignis aeterni sempiterno supplicio. [orig. b forte Chromatius. c Sententiarum 4. distinct. 12. Supra, de poen. distinct. 1. non potest. d Ivo par. 1. cap. 49. Pannorm. libro 1. cap. 10. e Ivo part. 1. cap. 50. Pannorm. lib. 1. cap. 11. f al. sanctificationem.] Grat. g Alger. lib. 3. cap. 7. Ivo part. 3. c. 20. Pannorm. l. 2. c. 12. h C. 32. i Ioan. 3.

1 ¶ Carnem peccati] Apud B. Augustinum longe plenus & repletus. Dominus autem, inquit, in carnem suam non peccatum transtulit, tanquam venenum serpentis, sed tantum transtulit mortem, ut esset in similitudine carnis peccati poena sine culpa, unde in carne peccati, & culpa solveretur, & poena. Multum igitur interest inter carnem peccati, & similitudinem carnis peccati. Quod explicant B. Augustinus, cum alibi sapit, tum potissimum sermone 48. de verbis Domini, addebat tamen, si ergo similitudo carnis erat peccati, non caro peccati, quomodo, ut de peccato damnaret peccatum in carne? solet & similitudo capere nomen eius rei, cujus est similitudo.

C. IX. ¶ Per aquam baptismi de terreno fit homo celestis.

Item Ambrosius lib. 1. de sacramentis, cap. 5.

PER aquam a baptismi transitus est a terrenis ad celestia. Hoc est enim Pascha, id est, transitus ejus, transitus a peccato ad vitam, a culpa ad gratiam, ab inquinamento ad sanctificationem. Qui per hunc fontem transit, non moritur, sed resurgit. Non omnis aqua sanat, sed aqua sanat, quae habet gratiam Christi. Aliud est elementum, aliud consecratio: aliud opus, aliud operatio. Aqua opus est: operatio Spiritus sanctus est. Non sanat aqua, nisi Spiritus sanctus descenderit, & aquam illam consecraverit: sicut legisti, quod cum Dominus noster Iesus Christus formam baptismatis daret, venit ad Ioannem, & ait illi Ioannes: [b ego a te debeo baptizari, & tu venis ad me? respondit illi Christus: Sine modo: sic enim decet nos implere omnem iustitiam.] vide, quia omnis iustitia in baptisinate constituta est. Ergo i quare Christus descendit, nisi, ut caro ista mundaretur, caro, quam suscepit de nostra conditione? Non enim ablutio peccatorum suorum Christo necessaria erat, qui peccatum non fecit: sed nobis erat necessaria, qui peccato manemus obnoxii. Et paulo post. ¶ Descendit Christus: descendit & Spiritus sanctus. Quare Christus prior descendit, postea Spiritus, cum forma & usus baptismi hoc habeat, ut ante fontem consecratur, & tunc descendat, qui baptizandus est: Et passim interjicit. ¶ Christus autem ante descendit: secutus est Spiritus: qua ratione? ut nunquam ipse egere Dominus IESVS sanctificationis mysterio videretur: sed sanctificaret ipse, sanctificaret & Spiritus.

1 ¶ Ergo quare] Hac usque, ad vers. Non enim emendata sunt ex B. Ambrosio. Antea legebatur, Christus ad baptismum descendit, non ut caro mundaretur, quam suscepit de nostra conditione. Multo etiam alius loci in capite hoc restituta est vera lectio.

C. X. ¶ Aqua baptismi non purgaret peccata, nisi tactu Domini corporis esset sanctificata.

Item Chromatius 1 in Matthaum, c. 6.

NUMquam e aqua baptismi purgare peccata credentium potuissent, nisi tactu Domini corporis sanctificata fuissent.

1 ¶ Chromatius] Antea citabatur Chrysostomus, apud quem non est inventum, sed in fragmentis Chromatii.

C. XI. ¶ Generale baptisma non nisi sabbato sancto Pascha & Pentecostes celebratur.

Item Syricius Papa Himerio Tarracoeni, epist. 7.

2 NON ratione a auctoritatis alicujus, sed sola temeritate praesumitur, ut passim, ac liberè natalitius Christi, seu apparitione eius, nec non & Apostolorum,

a Qui per hunc fontem transit, transit a terrenis. orig. Cap. 1. b Matth. 3. c Sent. 4. dist. 3. Triburien. c. 12. d Sent. 4. dist. 3. Ans. lib. 9. c. 13. e apparitionis. orig. Burch. l. 4. c. 5. l. 100 p. 1. c. 38. & 200. Pann. l. 1. c. 10.

seu martyrum festivitatibus, innumera, ut afferis, plebs baptismi mysterium consequantur, cum hoc sibi privilegium & apud nos, & apud omnes ecclesias Dominicum specialiter Pascha defendat cum sua Pentecoste.

C. XII. ¶ De eodem.

Item Leo Papa universi Episcopi per Siciliam constituti, epist. 4. c. 5.

DVO a tempora; id est, Pascha & Pentecoste ad baptizandum a Romano Pontifice legitime sunt praefixa. Vide, quia manifestissime patet, baptizandis in ecclesia electis haec duo tempora, de quibus locuti sumus, esse legitima; dilectionem vestram monemus, ut nullis alios dies huic observantiae miscatis.

¶ Prior pars huius capituli usque, ad vers. Unde quia. Non est isdem omnino verbus in epistola. Sed in codice canonum est rubrica loco ad hoc caput; & refertur in concilio Moguntino l. 1. ap. 4.

C. XIII. ¶ Quare in praedictis temporibus baptismum celebratur.

Idem in eadem epistola, cap. 3.

PROPRIè in morte crucifixi, & in resurrectione et mortis potentia baptismi novam creaturam condidit ex veteri: ut in renascentibus & mors Christi operetur, & vita, dicente B. Apostolo Paulo: [e Ignoratis, quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam patris, ita & nos in novitate vitae ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul & resurrectionis erimus.] & cetera, quae latius magister gentium ad commendandum sacramentum baptismi disputavit: ut apparet ex huius doctrinae spiritu, regenerandis filiis hominum, & in Dei filios adoptandis illum diem esse, & illud tempus electum, in quo per similitudinem, formamque mysterii ea, quae geruntur in membris, quae in ipso sunt capite gesta, congruerent: dum in baptismi regis & mors intervenit interfectione peccati, & sepulcrum triduum imitatur trina demeritio, & ab aquis elevato resurgens instat d est de sepulchro: Ipsa igitur operis qualitas docet celebranda generaliter gratia eum esse legitimum diem, in quo orta est & virtus muneris, & species actionis. Ad cuius rei confirmationem plurimum valet, quod ipse Dominus Iesus Christus, postquam resurrexit a mortuis, discipulis suis (in quibus omnes ecclesiarum praesules docebantur) & formam & potestatem tradidit baptizandi, dicens: e [Euntes ergo nunc docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.] De quo utique eos ante passionem potuisset instruere, nisi proprie voluisset intelligi regenerationis gratiam ex resurrectione cepisse. Additur sane huic observantiae etiam Pentecostes ex adventu Spiritus sancti sacra f sollemnitas, quae de Paschalis festi pendet articulo: & cum ad alios dies alia festa pertineant, haec semper ad eum diem, qui resurrectione Domini est insignis, occurrit, porrigens quodammodo auxilium gratiae manum, & g eos, quos a die Paschae aut molestia infirmitatis, aut longinquitas itineris, aut navigationis difficultas interclusit, invitat i, ut quibuslibet necessitatibus impeditis, desiderii sui effectum dono Spiritus sancti consequantur. Et infra c. 4. ¶ Hoc autem nos non ex nostra persuasione defendere, sed ex Apostolica auctoritate servare satis idoneo probamus exemplo, sequentes beatum Apostolum Petrum, qui in die, quo omnium b credentium numerum promissus

a Burch. l. 4. c. 2. l. 100 p. 1. c. 39. Et 197. Pann. l. 1. c. 17. b l. 100 p. 3. c. 43. c condit. vera lectio, Rom. 6. d al. ad n. e Matth. 28. f al. consecrata. g vitii. orig. h al. omnem. spira

Spiritus Sancti replevit adventus, trium millium populum sua predicatione conversum lavacro baptismatis consecravit. Quod sancta scriptura, quae a Apostolorum aetate continet, huiusmodi historia docet, dicens: [His auditis compuncti sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos Apostolos: Quid faciemus viri fratres? Petrus vero ad illos, poenitentiam inquit, agite, & baptizetur unusquisque, vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum, & accipietis donum Spiritus Sancti.]

C. XIV. *De eodem.*
Item in eadem epistola, c. 6.

Si quis autem e Epiphaniae festivitate (quae in suo ordine debito honore veneranda est) ob hoc existimat privilegium habere baptismatis, quia hoc quidam putant, quod in eadem die Dominus ad baptismum sancti Iohannis accesserit, sciat illius baptismi aliam gratiam, aliam fuisse rationem: nec ad eandem pertinuisse virtutem; quia per Spiritum Sanctum renascuntur, de quibus dicitur: [Qui d non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.] Dominus enim nullius indigens remissione peccati, nec quaerens remedium renascendi, sic voluit circumcidi, hostiamque pro se emundationis offerri, ut qui factus erat ex muliere (sicut e Apostolus ait) fieret & sub lege, quam se non venerat solvere, sed adimplere, & impiendo finire: sicut B. Apostolus praedicat, dicens: [Sicut enim legis Christus ad iustitiam omni credenti.] Baptismi autem sui in se condidit sacramentum, quia in omnibus primatum tenens, se docuit esse principium: & tunc regenerationis potentiam sanxit, quando de latere ipsius profuerunt sanguis redemptionis, & aqua baptismatis.

C. XV. *In solemnitate Paschali & Pentecostes catechumeni baptizentur.*

Item ex concilio Gerandinensi, cap. 5.
De catechumenis in baptizandis id statutum est, ut in Paschae solemnitate, vel Pentecostes, quanto maiori celebritatis maior celebritas est, tanto magis ad baptizandum veniant: ceteris solemnitatibus infirmi tantummodo debeant baptizari: quibus quocumque tempore convenit baptismum non negari.

C. XVI. *Necessitate cogente quolibet tempore baptizari licet.*

Item Leo Papa, epist. 4. cap. 6.
Si qui necessitate mortis, agriitudinis, obsidionis, persecutionis, & naufragii urgentur, omni tempore debent baptizari.

Apud B. Leonem sententia huius capituli est post e. duo tempora, & ante e. si quis autem, sup. ead.

C. XVII. *Nisi necessitate cogente inter Pascha & Pentecostem nullus baptizari praesumat.*

Item Gelasius Papa clero & plebi Tarenti.

Venerabilis baptismi sacramentum non nisi in festivitate Paschali & Pentecostes tradere praesumat Episcopus: exceptis illis, quibus urgente mortis periculo talibus oportet, ne in aeternum pereant, remediis subveniri.

a. Alu. 1. b. al. remedium. c. Ivo p. 1. c. 47. Pann. lib. 1. cap. 11. d. Iuan. 1. e. Rom. 10. f. Matth. 5. g. Roman. 10. h. Ivo p. 1. c. 60. Pann. lib. 1. c. 20. i. Burch. lib. 4. c. 2. Ivo p. 1. c. 197. Pann. lib. 1. c. 29. k. In epist. Gregorii II. clero & plebi Thuringiae, & in concil. Vuormaciensi, cap. 1. l. Burch. lib. 4. c. 7. Ivo p. 1. c. 69. & 207. Pann. lib. 1. c. 21.

In Epistola Gregorii secundi clero & plebi Thuringiae, unde citat Ivo (quamvis & Gelasii esse potuerit), & in concilio Vuormaciensi, unde Burchardus, legitur, Sacrosancti baptismi, item, apud Ivo, c. 203. In capite autem 63. est, Generalis, & in margine, Venerabilis.

C. XVIII. *De eodem.*
Item Gelasius a epistola ad Episcopos Lucaniae, cap. 12.

Baptizandi sibi quispian passim quocumque tempore nullam credat inesse fiduciam, praeter Paschale festum, & Pentecostes venerabile sacramentum: excepto dumtaxat gravissimi languoris incurso, in quo verendum est, ne morbi crescente periculo, sine remedio salutari forrassis agrotans exitio praeventus abscedat.

C. XIX. *Non nisi sacerdos baptizare praesumat.*

Item Ildorus de officio, l. 2. c. 24.
Constat e baptismi solis sacerdotibus esse tractandum: ejusque mysterium nec ipsis Diaconis explorare est licitum, absque Episcopo, vel Presbytero: nisi, his procul absentibus ultima languoris necessitas cogat. Quod & laicis fidelibus plerumque permittitur, ne quispian sine remedio salutari de saeculo evocetur. Item Gelasius Papa. *Diaconos d quoque propriam, &c. us supra in tractatu ordinandorum, ubi de reverentia Diaconorum ergo sacerdotes agitur.*

C. XX. *Non praesumat mulier baptizare.*

Item ex concilio Carthagini. IV. c. 99. & 100.
Mulier e, quamvis docta, & sancta, viros in conspectu docere, vel aliquos baptizare non praesumat.

Nisi necessitate cogente. Unde Urbanus Papa II. [super quibus consultat, &c.] ut sup. in tractatu conjugis: ubi de compatri- bus agitur.

C. XXI. *Etiam laici necessitate cogente baptizare possunt.*

Item Augustinus ad Fortunatum.
In f necessitate, cum Episcopi, aut Presbyteri, aut quilibet ministrorum non inveniuntur, & urget periculum ejus, qui petit, ne sine isto sacramento hanc vitam finiat, etiam laicos solere dare sacramentum, quod acceperunt, solemus audire.

C. XXII. *De eodem.*
Item ex decreto Martini & Papae III.

Quicunque Presbyter in provincia propria, vel in alia, vel ubicumque inventus fuerit, commendatum sibi infirmum baptizare noluerit, vel pro intentione itineris, vel de alia aliqua excusatione h, & sic sine baptismo moritur, deponatur.

C. XXIII. *Non reverteratur baptismum, quod a pagano ministratur.*

Item Ildorus.
Romanus: Pontifex non hominem iudicat, qui baptizat, sed Spiritum Dei subministrare gratiam baptismi, licet paganus sit, qui baptizat.

De hoc capite dictum est sup. i. q. 1. si quis per ignorantiam.

C. XXIV. *De eodem.*
Item Nicolaus ad consilia Bulgarorum, cap. 104.

A & quodam ludzo i nescitis, utrum Christiano, an pagano, multos in patria vestra baptizatos asseri-

a. Conc. Paris. c. 7. b. Ansel. lib. 9. c. 22. Burchard. lib. 4. c. 4. Ivo part. 1. c. 199. c. Sent. 4. dist. 6. Ivo p. 1. c. 67. Pannor. lib. 1. c. 23. d. Sup. dist. 93. Diaconos propriam. sup. dist. 21. mulier. e. Sent. 4. dist. 6. Burchard. lib. 8. c. 83. Ivo p. 1. c. 6. Pann. lib. 1. c. 25. f. 30. q. 3. super quibus. Ivo p. 1. c. 191. Pann. lib. 1. c. 26. g. al. Martiniani. h. al. occasione. Polyc. lib. 3. tit. 10. Ansel. l. 9. c. 54. Burch. lib. 4. c. 47. i. 1. q. 1. si quis per ignorantiam. Caput. s. c. 4. dist. 5. Alger. l. 3. c. 5. k. Sent. 4. dist. 3. c. 6.

tis, & quid de eis sit agendum consultis. Hi profecto, in nomine sancte Trinitatis, vel tantum in Christi nomine, sicut in actibus a Apostolorum legimus, baptizati sunt (unum quippe idemque est, ut sanctus exponit Ambrosius b) constat eos non esse denuo baptizandos.

¶ Iudaeo] Apud Algerum est, ut audio. Verum in originali post hoc caput sequuntur verba haec, sed primum, utrum Christianus, aut paganus ipse Iudaeus exiterit, vel si postmodum factus fuerit Christianus, investigandum est.

C. XXV. ¶ Sicut per bonum, ita per malum ministrum aquae baptismi ministratur.

Item Augustinus contra Cresconium Grammaticum, lib. 3. c. 4.

¶ Inter e bonos ministros, cum sit alius alio melior, non est melior baptismus, qui per meliorem datur, nullo modo est malus, qui etiam per malum datur, quando idem baptismus datur: & ideo per ministros disparates Dei munus aequale est, quia non illorum, sed eius est.

C. XXVI. ¶ Non merita ministrorum, sed virtus Christi in baptismo operatur.

Idem super Ioannem in part. 1. tractat. 5. ad cap. 1.

¶ Baptismus d talis est, qualis ille est, in cuius potestate datur, non qualis est ille per cuius ministerium datur. Item ibidem. ¶ Quid noverat Ioannes Baptista? Dominum. Quid non noverat? potestatem Domini baptismi in nullum hominem a Domino transiitum, sed ministerium plane transiitum: potestatem a Domino in neminem ministrorum, ministerium & in bonos, & in malos. Non exhorreat columba ministerium malorum: respiciat Domini potestatem. Quid tibi faciat malus minister, ubi bonus est Dominus? Quid te impedit malitiosus praeco, ubi benevolus est iudex? Item infra. ¶ Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Item ibidem. ¶ Ego 1 dico, & nos dicimus omnes, quia iustus oportet esse omnes, per quos baptizatur: iustus oportet esse tanti iudicis ministros, si ministrare iuste voluerint. Si autem noluerint esse iusti, qui in cathedra Moysi sedent, securum me facit magister meus, de quo Spiritus eius dixit: g [Hic est, qui baptizat.] Item infra. ¶ Non timeo adulterum, non ebriosum, non homicidam, quia columbam attendo, per quam mihi dicitur: [hic est, qui baptizat.]

¶ Ego dico] Sic etiam Ivo: sed in originali. Et ego, & omnes dicimus, quia iustus oportet esse tanti iudicis ministros. Sint ministri iusti, si volunt. Si autem noluerint, &c. Sicut autem partes huius capitis ex eodem tractatu sup. hinc inde collecta.

C. XXVII. ¶ De colora.

Idem in tractatu 6. ad c. 7. Joannis.

¶ Vm h baptizat malus ex aliqua vel ignorantia ecclesiae, vel tolerantia (aut enim ignorantur mali, aut tolerantur ut palea, quousque in ultimo ventiletur area:) illud, quod datum est, unum est: nec impar propter impares ministros, sed par, & aequale propter: [hic est, qui baptizat.]

C. XXVIII. ¶ Non reiteratur baptismus, quod in nomine sancte Trinitatis ministratur.

Idem de ecclesiasticis regulis k, c. 52.

¶ Si qui apud illos haereticos baptizati sunt, qui in

a Altor. 2. & 19. b Ambros. de Spiritu Sancto, lib. 1. c. 3. c Ivo p. 1. c. 160. Pann. l. 1. c. 30. d Baptisma tale. orig. inf. ca. aliud. Sent. 4. dist. 5. Ivo p. 1. c. 156, 157, 158, & 159. Pann. l. 1. c. 31. sup. dist. 32. praeter hoc. e 1. Cor. 3. f Matt. 23. g Ioan. 1. h Sent. 4. dist. 5. Ivo p. 1. c. 160. i Ioan. 1. h al. dogmatibus. l Burch. l. 4. c. 99. Ivo p. 1. c. 160. & 23. c. 1. Rosinagenf.

sanctae Trinitatis confessione baptizant, & veniunt ad nos, recipiantur quidem ut baptizati, ne sanctae Trinitatis invocatio, vel confessio annulletur: sed doceantur integre, & instruantur, quo sensu sanctae Trinitatis mysterium in ecclesia teneatur: & si consentiant credere, vel acquiescunt confiteri, purgati iam fidei integritate confirmantur manus impositione. Si vero parvuli sunt, vel a hebetes, qui doctrinam non capiunt, respondent pro illis, qui eos offerunt iuxta morem b baptizandi: Et sic per 1 manus impositionem christi fidei communicati, Eucharistiae mysteriis admittantur.

¶ Per manus impositionem] In originali est: Et sic manus impositione & christi fidei communicati, Eucharistiae, &c. Sed ob glossam non est mutatum.

C. XXIX. ¶ De eodem.

Idem ad Orosium in lib. 6. quaestio 1. dialog. quest. 19.

¶ Vamvis e unum baptismus sit, & haereticorum (eorum scilicet qui in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizantur,) & ecclesiae catholicae: tamen quae foris, & extra ecclesiam baptizantur, & non sunt baptismum ad salutem, sed perniciem, habentes nimirum formam 1 sacramenti, virtutem ejus abnegantes. Et ideo eos ecclesia non rebaptizat, quia in nomine Trinitatis baptizati sunt. Ipsa est profecto forma sacramenti. Ideo cum reverti fuerint, accipiunt vitam Spiritus Sancti, quem d 11, qui extra ecclesiam baptizantur, nondum habent.

¶ Formam sacramenti] Ita apud Ivo, in appendice 17, habentes quidem speciem pietatis, virtutem tamen ejus abnegantes. & vultum. Animales, inquam, Spiritum non habentes. Et idcirco eos ecclesia, &c. Virtus autem b Pauli verbi, 2. Tim. 3. & Iuda. Apostolica.

C. XXX. ¶ Baptizantur, qui tantum in nomine Domini baptizati fuerint.

Item Pelagius Papa, Gaudens Episcopo.

¶ Si e revera hi de haereticis, qui in locis tuae dilectionis vicinis commemorati dicuntur, solummodo se b in nomine Domini baptizatos fuisse forsan contententur, sine eujusquam dubitationis ambiguo eos ad catholicam fidem venientes in sanctae Trinitatis nomine baptizabit. Si vero apud dilectionem tuam eorum, qui converti volunt, manifesta confessione claruerit, quod in nomine Trinitatis fuerint baptizati, sola reconciliationis impensa gratia, catholice societate fidei maturabis: ut tali dispensatione servata, nihil aliter, quam quod Evangelica jubet auctoritas, temeritatis eujusquam Spiritu videatur effectum.

C. XXXI. ¶ An approbetur baptismus, quod a non baptizato praestatur.

Item Augustinus de novo baptismo, l. 7. cap. 33.

¶ Solet etiam e quatuor, utrum approbandum sit baptismus, quod ab eo, qui non accepit, accipitur, si forte hoc curiositate aliqua didicit, quemadmodum dandum sit: & utrum nihil intersit, quo animo accipiat ille, cui datur, cum simulatione, an sine simulatione: si cum simulatione, utrum fallens, sicut in ecclesia, vel in ea, qua putatur ecclesia: an jocans, vel in mimo 1. & infra. ¶ Veruntamen, si quis forte me in eo concilio constitutum, ubi talium rerum quaestio versaretur, non praecedentibus meritis 2, quorum sententiam sequi mallem, argeret ut dicerem, quid ipse sentirem, si eo modo at-

a al. &. b al. nomen. orig. c Sentent. 4. dist. 6. Ivo p. 1. cap. 160. Pann. l. 1. c. 28. d al. quam. e Ivo p. 1. c. 161. Pann. lib. 7. c. 72. S. Th. 3. quest. 66. art. 6. f al. definitum vicinis. Ivo g al. commemorati. h Infra ead. multi sunt. i Sent. 4. dist. 6. Ivo p. 1. c. 162.

estus essent, quo etiam, cum ista dicitur, nequaquam dubitare habere eos baptismum, qui ubique, & à quibuscumque illud verbis Evangelicis consecratum sine sua simulatione, & cum aliqua fide accepissent: quanquam eis ad salutem spiritualem non proficeret, si charitate caruissent, qua catholice infereretur ecclesiae. [Si enim habeamus 3, inquit, fidem, ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum:] sicut jam praeferitis majorum statutus non dubito etiam illos habere baptismum, qui quanquam fallaciter id acciperent, in ecclesia tamen accipiunt, vel ubi putatur esse ecclesia, ab eis, in quorum societate id accipitur: de quibus dictum est, [ex h nobis exierunt.] Vbi autem neque societas ulla esset ita credentium, neque ille, qui ibi acciperet, ita crederet, sed totum ludicre, & mimice, & joculariter ageretur, utrum approbandus esset baptismus, qui sic daretur, divinum iudicium per aliquis revelationis oraculum concordioratione, & impensis supplicii devotione gemitibus implorandum esse censem: ita sane, ut post me dicturos sententias, si e quid jam exploratum & cognitum afferrent, humiliter expectarem.

1 ¶ Sicut in mimo] *Hic apud B. Augustinum, & Ivoem multa sunt intercella, quae ad sequentia percipienda opera praetermitti solent.*

2 ¶ Meritis] *In originali, & apud Ivoem est, talibus. Sed ibi glossam non est mutatum. Multa vero alia emendata sunt.*

3 ¶ Habeam, inquit, fidem] *Sine charitate potest haberi vera fides, sed non vera fides virtus. Aliud est enim vera fides, aliud vera virtus: prout docuit B. Thomas 2. secundae, quasi 4. art. 3. Quod autem glossa videtur non satis percipisse.*

C. XXXII. ¶ Non reiteratur baptismus quod in fide sancta immutatur ab haereticis praestatur.

Idem lib. 1. contra Donatistas, c. 1.

¶ **O**stenditur illis d. impie facere, qui rebaptizare conantur orbis unitatem, & nos recte facere, qui Dei sacramenta improbare nec in ipso schismate audeamus. In quo enim nobiscum sentiunt, in eo etiam nobiscum sunt. In eo autem à nobis recesserunt, in quo à nobis dissentiunt. *Item paulo superius.* ¶ Sacramentum est baptismi est, quod habet, qui ordinatur. Sicut autem baptizatus, si ab unitate recesserit, sacramentum baptismi non amittit: sic etiam ordinatus, si ab unitate recesserit, sacramentum dandi baptismi non amittit. Nulli enim sacramento injuria facienda est. Si discedit à malis, utrunque discedit: si permanet in malis, utrunque permanet. Sicut ergo acceptatur baptismus quem non potuit amittere, qui ab unitate discesserat: sic acceptandus est baptismus, quem dedit ille, qui sacramentum dandi, cum discederet, non amiserat. *Item eodem libr. cap. 12.* ¶ Si ergo ad baptismum fictus accessit, dimissa sunt ei peccata, an non sunt dimissa? Eligant, quod volunt: utrumlibet elegerint, sufficere nobis. Si dimissa dixerint, quomodo ergo Spiritus Sanctus discipulorum effugiet fictum, si in isto ficto remissionem operatus est peccatorum? Si dixerint non esse dimissa, quare, si postea fictionem suam corde concussit, & vero dolore fateretur, an denovo baptizandus iudicaretur? Quod si demeritissimum est dicere, faterentur vero baptismum Christi baptizari posse hominem, & tamen cor ejus in malitia, vel sacrilegio perseverans peccatorum abolitionem non sinere fieri: atque ita intelligant in communionibus ab ecclesia separatis posse homines baptizari, ubi Christi baptismus eadem sacramenti celebratio datur, & sumitur: qui tamen tunc proficit ad remissionem peccatorum, cum quis h

a 1. Corin. 13. b 1. Ioan. 2. c no quid. d orig. e Ivo ab. e Panorm. lib. 1. cap. 87. f alit. Si. g Sentent. 4. distinct. 4. h al. quisque.

reconciliatus unitati, sacrilegio dissensionis exiit, quo ejus peccata tenebantur, & dimitti non sinebantur.

C. XXXIII. ¶ Valet ad salutem baptismus, etsi non ea fide parentis offeratur.

Item in epistola 23. ad Bonifacium.

¶ **N**on a illud temoveat, quod quidam non ea fide ad baptismum percipiendum parvulos ferunt, ut gratia spirituali ad vitam regeneretur aeternam: sed quod eos putant hoc remedio temporalem retinere, vel recipere sanitatem. Non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab istis hac intentione offeruntur.

C. XXXIV. ¶ Effusio sanguinis implet vicem baptismi.

Item de unico baptismo contra Donatistas, lib. 4. cap. 22.

¶ **B**aptismi b. vicem aliquando implere passionem, de latrone illo, cui non baptizato dictum est: e [hodie mecum eris in paradiso.] non leve documentum idem B. Cyprianus d. assumit. Quod etiam atque etiam considerans, invenio non tantum passionem pro nomine Christi id, quod ex baptismum deerat, posse supplere, sed etiam fidem, conversionemque e cordis, si forte celebrandum mysterium baptismi in angustiis temporum succurri non potest. Neque enim latro ille pro nomine Christi crucifixus est, sed pro meritis facinororum suorum: nec quia credidit, passus est, sed dum paritur, credidit. Quantum itaque valeat etiam sine visibili sacramento baptismi, quod ait Apostolus: f [corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem,] in illo latrone declaratum est. Sed tunc impletur invisibiliter, cum mysterium baptismi non contemptus religionis, sed articulus necessitatis excludit. *Et infra, cap. 24.* ¶ Et sicut g in illo latrone, quod ex baptismi sacramento defuerat, complevit omnipotentis benignitas, quia non superbia, vel contemptu, sed necessitate defuerat, sic in infantibus b, qui baptizati moriuntur, eadem gratia omnipotentis implere credenda est, quod non ex impia voluntate, sed ex aetatis indigentia, nec corde credere ad justitiam possunt, nec ore confiteri ad salutem. Ideo cum alii pro eis respondent, ut impleatur erga eos celebratio sacramenti, valet utique ad eorum consecrationem, quia ipsi respondere non possunt. *Item contra Lucianum Pelagianum, lib. 6. cap. 4.* ¶ Alicum quippe opus est, cum credit per alterum, sicut alienum opus fuit, cum peccavit in altero. *Item eodem lib. 4. contra Donatistas, cap. 22.*

¶ Sicut autem in latrone, quia per necessitatem corporaliter baptismus defuit, perfecta salus est, quia per pietatem spiritualiter affuit: sic & cum ipsa praesto est, si per necessitatem desit, quod latroni affuit, perficitur salus. Quod traditum tenet universitas ecclesiae, cum parvuli infantes baptizantur, qui recte nondum possunt corde credere ad justitiam, & ore confiteri ad salutem, quod latro potuit, quin etiam flendo, & vagiendo, cum in eis mysterium celebratur, mysticis ipsis vocibus obstreperunt: & tamen nullus Christianorum dixerit eos inaniter baptizari. *Item c. 25.* ¶ Quibus r rebus omnibus ostenditur, aliud esse sacramentum baptismi, aliud conversionem cordis: sed salutem hominis ex utroque compleri. Nec si unum eorum defuerit, ideo putare debemus consequens esse, ut alterum desit: quia & illud sine isto potest esse in infante: & hoc sine illo potuit esse in latrone, complemente Deo, sive in illo, sive in isto, quia non ex voluntate defuisset.

a al. Nec. infra ead. quart. 129. Sent. 4. dist. 6. Panm. l. 1. cap. 35. Poly. 13. tit. 10. Ivo p. 1. cap. 171. b Sent. 4. dist. 4. Ivo p. 1. c. 177. Panm. lib. 1. c. 109. c Luc. 23. d Ad Iubajantum. e al. confessionem. f Rom. 10. g Vide lib. 2. retrad. c. 28. h Infra ead. cum pro parvulis.

Cum verò ex voluntate alteri horum defuerit, reatu hominem involvi. Et baptismus quidem potest inesse, ubi conversio cordis defuerit. Conversio autem cordis potest quidem inesse non percepto baptismo, sed contemptio baptismi non potest. Neque enim ullo modo dicenda est conversio cordis ad Deum, cum Dei sacramentum contemnitur.

1 ¶ Quibus rebus] *Hu verbis apud B. Augustinum attestant ea, que leguntur. 7. ca. cum pro parvulis.*

C. XXXV. ¶ Non baptizatur in homine, quidquid in eo est.

Idem contra Iulianum, lib. 6. c. 6.

Siquidquid a in homine est, quando baptizatur, baptizari & sanctificari putandum est, dicturus es & ipsa in illo baptizari & sanctificari, quæ in intestinis & vesicis sunt, per digestionem corporis digerenda: dicturus es baptizari & sanctificari hominem in matris utero constitutum, si ad hoc sacramentum accipiendum gravidam necessitas cogat, & idèò baptizari jam non debere, qui nascitur: postremò dicturus es & ipsas baptizari & sanctificari febres, quando baptizantur agroti.

C. XXXVI. ¶ Valet baptisma, etsi per laicos ministratur.

Idem ad Fortunatum.

Sanctum b est baptisma per seipsum, quod datum est in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: ita ut in eodem sacramento sit etiam auctoritas traditionis per Dominum nostrum ad Apostolos, per illos autem ad Episcopos, & alios sacerdotes, vel etiam laicos Christianos ab eadem origine & stirpe venientes. *Et infra. 1.* ¶ Nam cum illa historia narratur, omnes, qui audiunt, propè ad lachrymas movet. Cum in navi quadam fidelis nullus esset, præter unum poenitentem, cepit imminere naufragium. Erat ibi quidam non immemor salutis suæ, & sacramenti vehementissimus flagitator: nec erat aliquis, qui dare posset, nisi poenitens ille. Accepit enim, sed pro peccato, de quo agebat poenitentiam, amiserat sanctitatem, sed non amiserat sacramentum. Nam si hoc amittunt peccantes, cum reconciliantur post poenitentiam, quare non iterum baptizantur? Dedit ergo quod acceperat: & ne periculose vitam finiret, non reconciliatus, petiit ab eo ipso, quem baptizaverat, ut eum reconciliaret, & factum est: naufragium evaserunt. Cognitum habes, quod fecerunt. Nemo exiit eorum, qui non pium animum ita crederet, ut consiliis eorum illo periculo Dominum crederet affuisse. Motus enim animus religiosus, & supplex ab homine exegit sacramentum: à Deo ipse impetravit sanctitatem. Quod si forte hoc, quod narraui de his, qui naufragio imminente periclitabantur, non vult aliquis credere (non enim hoc scripturarum divinarum auctoritas, sed incerto auctore fama commendat), non repugnabo: sed interrogabo, si tale aliquid contingat, quid futurum est? Non enim potest quisquam dicere relinquendum esse illum, qui morte imminente baptizari desiderat. Quem baptizatum à poenitente quisquis non credit contigisse, oportet, ut credat posse contingere.

1 ¶ Et infra] *Hic apud Ivo nemò instruat verba capituli, in necessitate. sup. cad.*

C. XXXVII. ¶ Quamvis rectè vivat catechumenus, sine baptismo non potest salvari.

Idem ad eundem.

Catechumenus c, quamvis in bonis operibus defunctum, vitam æternam habere non credimus, excepto 1 martyrio, ubi tota baptismi sacramenta com-

plentur. Baptizandus confiteatur fidem suam coram sacerdote, & interrogatus respondet. Hoc & marty coram persecutore facit, qui & confiteatur fidem suam, & interrogatus respondet. Ille post confessionem vel aspergitur aqua, vel intingitur. Et hic vel aspergitur sanguine, vel contingitur igne. Ille manus impositione Pontificis accipit Spiritum Sanctum: hic habitaculum efficitur Spiritus Sancti, dum non est visus, qui loquitur, sed Spiritus Patris, qui loquitur in illo. Ille communicat Eucharistia in commemorationem mortis Domini: hic ipsi Christo commoritur. Ille confiteatur se mundi actibus renunciaturum: hic ipsi renunciat vitæ. Illi peccata omnia remittuntur: in isto extinguuntur.

1 ¶ Excepto] *Emendatum est ex originali, & Magistro. Atque legebatur, excepto duntaxat, nisi martyrii completi sacramentum.*

C. XXXVIII. ¶ Non reiteratur baptisma, cuius formam constat integre colatam.

Item Leo Papa, epist. 90. ad Rusticum, c. 16.

Hic de quibus a scripti sunt, qui se baptizatos sciunt, sed cuius fidei fuerint, qui eos baptizavere, se nescire profitentur; quolibet modo formam baptismatis acceperint, rebaptizandi non sunt: sed per manus impositionem invocata virtute Spiritus Sancti, quam ab hæreticis accipere non potuerunt, catholicis copulantur.

C. XXXIX. ¶ Et per bonos & malos ministros aqua baptizatur Orestius.

Item Augustinus super Iohannem, tract. 5. ad c. 1.

Aliud est b baptizare per ministerium: aliud baptizare per potestatem 1. *Item infra.* ¶ Ergo baptizabant discipuli eius, & ibi adhuc erat Iudas inter discipulos eius. Si quos ergo baptizabat Iudas non sunt iterum baptizati, & quos baptizavit Iohannes, iterum baptizati sunt? Planè iterum: sed non idem erat baptismus. Quos enim baptizavit Iohannes, baptizavit Iohannes: quos autem baptizavit Iudas, Christus baptizavit. *Item tractatus sexto.* ¶ Per hanc enim potestatem, quam Christus solus sibi tenuit, & in neminem ministrorum transfudit, quamvis per ministros suos baptizare dignatus sit, per hanc stat unitas ecclesie, quæ significatur per columbam: de qua dictum est. [Vna est columba mea: una est matris suæ.] Si enim, ut iam dixi, fratres mei, transferretur potestas à Domino ad ministrum, tot baptismata essent, quot ministri essent: & iam non flaret unitas baptismi. Intendite fratres. Antequam veniret Dominus noster Iesus Christus ad baptismum, descendit columba 2 in aquam: cognovit Iohannes quidam proprium ei, cui hoc dictum est: [d Super quem videris Spiritum descendentem sicut columbam, & manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu Sancto.] Noverat, quis ipse baptizabat in Spiritu Sancto: sed quia tali proprietate, potestas ab eo non transiret in alterum, quamvis eo donante, hoc ibi didicit. *Item tractatus 80.* [¶] Iam e vos mundi estis propter verbum, quod locutus sum vobis. Quare non ait, mundi estis propter baptismum quo loti estis, sed ait: [propter verbum, quod locutus sum vobis.] nisi quia & in aqua verbum mûdavit 3 *Item tractatus.* ¶ Si fuerit minister iustus, computo illum cum Paulo: computo illum cum Petro: cum istis computo iustos ministros. Qui verò & iusti ministri gloriam suam non querunt (ministri enim sunt) pro ducib, 4 haberi nolunt: spem in se poni erubescunt. Ergo computo cum Paulo iustum ministrum. Quid enim dicit Paulus? [Ego 5 plantavi, Apollo rigavit: sed Deus incrementum dedit.]

a Ivo p. 1. c. 184. b Ivo p. 1. c. 191. c Habetur in libro de dogmatibus, eccles. 74. Sen. 4. dist. 4. Polyc. 13. tit. 20. Euseb. 1. 4. c. 16. Ivo p. 1. c. 211. Pam. 1. 1. c. 107. & 108.

a Polyc. ib. Anf. Lg. c. 6. Euseb. 1. 4. c. 42. Ivo p. 1. c. 236. Pam. 1. 1. c. 91. b Sen. 4. dist. 5. c Can. 6. d Iohann. 1. c. Iohann. 1. f Beda ad Rom. 10. 1. 9. 1. si iustus. & sup. cad. si iustus. g al. verb. h iudicibus. orig. i 1. Cor. 2.

1 ¶ et potestatem in Hic apud B. Augustinum sequitur c. Baptismus supra ead. relatum.

2 ¶ Descendit columba] Tota hac pars, que auctori glossæ difficultatem fecit, depravata est. Nam in originali sic legitur. Antequam venisset Dominus noster Iesus Christus ad baptismum, descendit columba: in qua cognovit Iohannes quidam proprium, cum ei dicitum esset, [super quem videtur Spiritum descendentem sicut columbam, & manentem super eum, ipse est, qui baptizatus in Spiritu Sancto] noverat, quis ipse, &c.

3 ¶ Mundat] Apud B. Augustinum post hæc verba sequitur c. de rebus, sup. 1. g. r.

C. XL. ¶ Nec baptisma, nec baptizandi potestatem schismatica amittunt. Item in lib. 1. de baptismo contra Donatistas, cap. 1.

Nillus autem a illorum negat habere baptismum veliam apostatas: quibus utique redeuntibus, & per penitentiam convertis, dum non redditur, amitti non potuisse videtur. Sic & illi, qui per sacrilegium schismatis ab ecclesiæ communione discedunt, habent utique baptismum, quem prius quam discederent, acceperunt. Nam & ipsi, si redeant, non eis iterum datur. Unde ostenditur illud, quod acceperant in unitate positi, non potuisse amittere ab unitate separatos. Quod si haberi foris potest, etiam dari non potest? Si dicitis, non recte foris datur: respondemus, sicut non recte foris habetur, & tamen habetur, sic non recte datur, sed tamen datur. Sicut autem per unitatis reconciliationem incipit uti haberi, quod extra unitatem inutiliter habebatur: sic per eandem reconciliationem incipit uti esse, quod extra eam inutiliter datum est. Item lib. 3. cap. 19.

¶ Hæretici sacramenta b, & scripturas habent ad spem, non ad salutem. Item lib. 4. cap. 11. ¶ Perfidus & blasphemus si in perfidia, & blasphemia permanferit, nec extra ecclesiam, nec intra ecclesiam remissionem accipit peccatorum, aut si propter vim sacramenti ad partem temporis accipit, & foris, & intus eadem vis operatur: sicut vis nominis Christi expulsionem demonum foris etiam operabatur.

¶ Hæretici] Sic etiam refertur in Polycarpo. Apud B. Augustinum loco indicato hæc sunt inventa. Ut eorum error veritas appelleretur, & scelus eorum, iustitia putetur propter sacramenta, & scripturas, quas tenent ad spem, non ad salutem.

C. XLI. ¶ Mali non sua potestate, sed Christi virtute baptismum ministrant. Item ibidem lib. 3. capite 20.

¶ Quomodo exaudit Deus homicidam deprecantem, vel super aquam baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam, vel super capita eorum, quibus manus imponitur? Quæ tamen omnia & sunt, & valent etiam per homicidas, id est, per eos, qui odierunt & fratres. Etiam in ipsa intus ecclesia, cum dare nemo possit, quod non habet, quomodo dat homicida Spiritum Sanctum? & tamen ipse intus etiam baptizat. Deus ergo dat etiam ipso baptizante Spiritum Sanctum. Quæ propter sacramentum gratiæ dat Deus etiam per malos: ipsam verò gratiam non nisi per seipsum, vel per sanctos suos; & idem remissionem peccatorum vel per seipsum facit, vel per illius columba membra, quibus ait: [si cui dimiseritis, dimittentur: & si cui teneveritis, tenebuntur.] ¶ Manus h impositio si non adhibetur ab hæretico venienti, prout charitatis rationem copulationem (quod est maximum donum Spiritus Sancti: sine quo non valent ad salutem quæcunque

alia sancta in homine fuerint) manus hæreticis correctis imponitur. Induunt autem homines Christum aliquando usque ad sacramenti perceptionem, aliquando & usque ad vitæ sanctificationem: atque illud primum & bonis & malis potest esse commune: hoc autem alterum proprium est bonorum & piorum. ¶ Non b ob aliud vitium est quibusdam etiam egregiis vitis antistitibus Christi (inter quos præcipue beatus Cyprianus eminebat) non esse posse apud hæreticos, vel schismaticos baptismum Christi, nisi quia non distinguebatur sacramentum c ab effectu, vel usu sacramenti; & quia eius effectus, atque usus in liberatione a peccatis, & cordis reformatione apud hæreticos non inveniebatur, ipsum quoque sacramentum non illic esse putabatur. Sed convertentibus oculis ad interioris palæ multitudinem, (cum & hi, qui in ipsa unitate perversi sunt, & perditè vivunt, appareant remissionem d peccatorum nec dare posse, nec habere, quia non malignis, sed bonis filiis dicitum est, [si cui dimiseritis peccata, dimittentur ei: si cui teneveritis, tenebuntur:] habere tamen, & dare, & accipere baptismi sacramentum;) satis eluxit pastoribus ecclesiæ catholice & ovem, quæ foris errabat, & Dominicum characterem foris accipiebat, venientem ad Christianæ unitatis salutem ab errore corrigi, characterem tamen Dominicum in ea agnosci potius, quam improbari: quandoquidem ipsum characterem mulci & lupi, & lupis insigunt: qui videntur quidem intus esse, verum tamen ad illam ovem, quæ ex multis una est, non pertinent. ¶ Cum e malus tradit baptismum bono, id est, in unitatis vinculo, veraci conversione mutato, inter bonum sacramentum, quod traditur, & bonam fidem, cui traditur, tradentis malitia f non separatur: & cum illi veraciter ad Deum converso peccata dimittuntur ab eis, quibus ipsa veraci confessione coniungitur, Spiritus Sanctus ea dimittit, qui datus est omnibus sanctis sibi charitate coherentibus, sive se noverint corporaliter, sive non noverint. Similiter cum alicujus peccata tenentur, ab eis utique tenentur, a quibus ille cordis pravitate disjungitur, sive notis corporaliter, sive ignotis. ¶ Omnes g mali spiritualiter a bonis sejuncti sunt. Si tamen etiam corporaliter aperta diffensione separantur, pejores fiunt. Sed nihil interest ad baptismi sanctitatem, quanto quisque pejor id habeat, & quanto pejori tradat: Potest tamen tradere separatus, sicut potest habere separatus. Sed quàm perniciosum est habere, tam perniciosum est tradere. Ille autem, cui traditur, potest salubriter accipere, si ipse non separatus acceperit urgente mortis necessitate. ¶ Cur h hæretici foris baptizare non possunt? an quia pejores sunt eo ipso, quod foris sunt? Sed nihil interest ad integritatem baptismi, quanto pejor id tradat. Neque enim tantum interest inter malum & pejorem, quantum interest inter bonum & malum; & tamen cum baptizat malus, non aliud dat, quàm bonus. Ergo & cum baptizat pejor, non aliud dat, quàm ille, qui minus est malus. An forte non ad hominis meritum, sed ad ipsius baptismi sacramentum pertinet, ut foris dari non possit? Si hoc ita esset, nec haberi foris posset: & toties necesse esset baptizari, quoties recedens quisque ab ecclesia rursus ad ecclesiam remeasset. His 2, qui fieto & corde baptizantur, aut peccata nulla tenus dimittuntur, quia Spiritus disciplinæ effugiet fictum, aut in ipso temporis puncto per vim sacramenti dimissa iterum per fictionem replicantur, ut & illud verum sit. [Quotquot i ita Christo baptizati estis, Christum induistis.] & illud:

a Ibid. cap. 24. b lib. 6. cap. 1. c 1. quest. 1. etiam corde. d 1. g. 1. remissionem. e Eod. lib. c. 4. f malitia superatur. g veralestia. h Ibid. cap. 24. i Ipsi.] orig. k Ex eod. l. 12. sup. ead. ostenditur. Senz. 4. dist. 4. l Galat. 3.

C. LXIII. *Quare signetur baptizandus in corde & fronte.*

Item Rabanus de institutione clericorum, lib. 1. cap. 27.

Postea signatur a baptizandus signaculo sancte crucis tam in fronte, quam in corde: ut ab eo tempore ipse apostata diabolus in vase suo pristino, suae interemptionis cognoscens signaculum b, jam sibi deinceps illud sciat esse alienum.

C. LXIV. *Quare super eum orationes dicantur.*

Item ibidem continetur.

Ex hinc jam e dicuntur super eum orationes, ut fiat catechumenus. Tunc datur in baptizando sal benedictum in os, ut per sal typicum, sapientiae sale conditus, foetore careat iniquitatis; & nec a vermibus peccatorum ultra putrefiat, sed magis illisus servetur ad majorem gratiam percipiendam.

C. LXV. *Quare sale mistantur Catechumeni.*

Item Beda in Esaiam, lib. 1. c. 9.

Sal caelestis d sapientiae, quo initiantur catechumeni, in cunctis operum nostrorum, sacrificiis jubemur offerre.

Antea legebatur in libros Regum.

C. LXVI. *Quare iterum exorcizentur.*

Item Rabanus de institut. cler. lib. 1. cap. 27.

De hinc e iterum exorcizatur diabolus, ut suam nequitiam agnoscat, & justum super se Dei iudicium timens, recedat ab homine: nec jam contendat cum arte lua subvertere, ne baptismum consequatur: sed magis honorem Deo creatori suo exhibens, reddat opus factori suo.

C. LXVII. *Quare sacerdotes exorcizando demonia repellunt.*

Item Gregorius Papa in homilia 29. Evangel.

Sacerdotes s cum per exorcismi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare malignos spiritus in eorum mente contradicunt, quid aliud faciunt, nisi demonia eiciunt?

C. LXVIII. *Quare de saliva, nares & aures tanguntur.*

Item Rabanus de institut. cleric. lib. 1. cap. 27.

Postea tanguntur g ei nares & aures cum saliva: & dicitur ei verbum illud Evangelicum, quod Iesus quando surdum & mutum sanavit, tangens cum spuro linguam ejus, & mittens digitos in auriculas ejus, dixit: [Effata h, quod est, adaperire.] Hoc enim sacramentum hic agitur, ut per salivam typicam sacerdotis, & tactum, sapientiae & virtus divina salutem ejusdem catechumeni operetur: ut aperiantur, ei nares ad accipiendum odorem notitiae Dei, ut aperiantur illi aures ad audiendum mandata Dei, ut i aperiantur, ei sensus in intimo corde ad respondendum.

¶ Vt aperiantur] In originali, & apud Ivo nem legitur, ad audiendum mandata Dei, sensuque intimo cordis respondendum.

C. LXIX. *Quare nares, non ora baptizandorum Episcopus tangit.*

Item Ambrosius de sacramentis, lib. 1. cap. 1.

Propter s gloriam k, muneris & operis non os tangit Episcopus, sed nares. Quare nares? ut bonum odorem accipias pietatis aeternae.

a Ivo part. 1. c. 95. Pam. l. 1. c. 43. b al. signum. c Ivo p. 1. c. 97. & 99. Pam. l. 1. c. 44. d Ivo p. 1. c. 100. Pam. l. 1. cap. 45. e Ivo p. 1. c. 102. Pam. l. 1. c. 46. f Ivo p. 1. c. 103. Pam. l. 1. c. 47. g Ivo p. 1. c. 104. Pam. l. 1. c. 48. h Marc. 7. i Ivo p. 1. c. 106. Pam. l. 1. c. 46. k gratiam operis & muneris.] orig.

C. LXX. *Quare a sacerdote inungitur.*

Item Rabanus de instit. cler. l. 1. c. 27.

Deinde a b sacerdote inungitur, ut sacrum baptismum cum fide accepta, custodiat. Vngitur tunc illius pectus de oleo sanctificato, cum invocatione sanctae Trinitatis mens ejus confortetur. Vngitur & inter scapulas de eodem oleo, ut undique muniatur, & ad bona opera faciendam de Dei gratiam e roboretur. Item e. d. ¶ Consecratur post haec tons, & ad ipsum baptismum catechumenus accedit.

C. LXXI. *Quomodo fontem baptismi Trinitati praesentia consecrat.*

Item Ambrosius in libro secundo de sacramentis, cap. 1.

Venit d sacerdos ad e fontem, dicit precem, invocat Patris nomen, praesentiam Filii & Spiritus Sancti, utitur verbis caelestibus. Coelestia verba, quae Christi sunt. Praesentia Trinitatis adest: operatur sermo veteris: ubi descendit Spiritus, primo quasi columba descendit, ut increduli vocarentur ad fidem. In principio fontem debuit esse: in posterioribus debet esse perfectus. Apostolis enim Spiritus Sanctus datus est in igneis linguis propter incredulos: nobis jam in plenitudine ecclesiae non per signa, sed per fidem veritas est colligenda.

¶ Caput hoc aliquot locis in nimis prope angustias concisionem est. Quare praestat originale ipsum adire.

C. LXXII. *Quare verba errorum per imperitiam prolata non impediunt aque sanctificationem.*

Item Augustinus de unico baptismo, lib. 1. c. 25.

Si non f sanctificatur aqua, cum aliqui erroris ps verba per imperitiam peccator effundit, multi non solum mali, sed etiam boni fratres in ipsa ecclesia non sanctificantur aquam. Multorum enim preces emendantur quotidie, si doctioribus fuerint recitatae: & multa in eis reperuntur contra catholicam fidem. Nunquid si manifestetur aliquos baptizatos, cum illa preces dictae super aquam fuissent, jubebantur denuo baptizari? Quid ita? quia plerumque preces vitium superat precantis affectus: & quia illa certa Evangelica verba, sine quibus non potest baptismus consecrari, tantum valent, ut per illa sic evacuentur, quaeque in prece vitiosa contra regulam fidei dicuntur: quemadmodum daemonium Christi nomine excluditur. Nam utique haereticus si afferat precem vitiosam, nec habet at bonum charitatis affectum, quo possit illa imperitia superari (& ideo similis est ei, quicumque in ipsa catholica invidus & malevolus, quales arguit illic Cyprianus) afferat etiam, ut fieri solet, aliquam precem, in qua loquatur contra regulam fidei (multi quippe iterant in preces non solum ab imperitis loquacibus, sed etiam ab haereticis compositas, & per ignorantiam simplicitatem non eas valentes discernere, utuntur eis, arbitrantur quod bona sint), nec tamen quod in eis perversum est, evacuat illa, quae ibi recta sunt, sed ab eis potius evacuat.

C. LXXIII. *Quid significent mysteria, quae in fonte baptismi celebrantur.*

Item Augustinus ad Neophytos, homilia 1.

Prima igitur g, & secunda praedicatione de h b tantum locuti sumus, quae vobis, priusquam ad fontem sanctum veniretis, iuxta catholicae ecclesiae instituta tradidimus. Et quid significaret unctio, quae

a Ivo p. 1. c. 108. Pam. lib. 1. c. 50. b aliter benedictione sacerdotali munitur. c al. gloriam. d Ivo p. 1. c. 110. Pam. l. 1. c. 107. Ivo part. 1. cap. 11. e precem dicit ad fontem.] orig. Ibid. 108. f Alg. l. 3. c. 13. Ivo p. 1. c. 113. Pam. l. 1. c. 52. & 53. g Ivo p. 1. c. 104. Pam. l. 1. c. 51. h al. regula. diverit

diversis corporis nostri adhibita partibus, diversum intellectum designat (prout Dominus donare dignatus est) interpretati sumus, cum ostenderemus vos per a quam sanctificationis ad auditum plenae fidei praparatatos, & ad bonum Christi odorem vocatos, ex toto corde ad abrenuntiandum diabolo esse communitos. Nunc vero de interioribus jam mysteriis locuti sumus, quae in ipso sacro fonte celebrata sunt. Emissa b enim certissima cautione, qua vos abrenunciare omnibus pompis diaboli, & omnibus operibus eis, & omni fornicationi diabolice spondidistis, descendistis in fontem sacrum, fontem redemptionis, fontem sanctificationis virtutis caelestis. In hoc ergo fonte, antequam vos toto corpore tingeremus, interrogavimus. Credis in Deum patrem omnipotentem? Respondistis, Credo. Rursus interrogavimus, Credis & in Iesum Christum filium ejus, qui natus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine? Respondistis singuli, Credo. Iterum interrogavimus, Credis & Spiritum sanctum? Respondistis similiter, Credo. Hoc autem fecimus juxta Domini nostri Iesu Christi Salvatoris imperium: qui, cum ad patrem in caelum ascenderet, discipulis suis, id est, Apostolis mandavit, dicens: [Euntes: docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.] Item Quod d autem interrogavimus, Credis in sanctam ecclesiam, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, non eo modo interrogavimus, ut quomodo in Deum credatur, sic & in ecclesiam sanctam catholicam: quae propter sancta & catholica est, quia recte credit in Deum. Non ergo diximus, ut in ecclesiam, quasi in Deum crederetis: sed intelligite nos dicere, & dixisse, ut in ecclesia sancta catholica convertentes in Deum, crederetis: crederetis etiam resurrectionem carnis, quae futura est.

¶ Credis sanctam?] Legebatur, in sanctam. Inducta est particula, in, ex aliquot versibus, & Ivone. Atque ita loquendum docet Jap. Augustinus.

C. LXXIII. ¶ Aliorum fide & professione parvuli baptizantur.

¶ Item Indorus de officio, lib. 2. cap. 24. ¶ Avialisio & proficiente baptizantur, quia adhuc loqui, vel credere nesciunt, sicut etiam agri, muti, & surdi, quorum vice alius proficitur, ut pro eis, dum baptizantur, respondeat.

C. LXXV. ¶ Aliorum testimonio agratantes sunt baptizandi.

¶ Item ex concilio f Carthaginiensi 3. cap. 27. ¶ Egredientes, si pro se respondere non possunt, cum voluntas eorum testimonium sui dixerit, baptizantur. Similiter & de poenitentibus agendum est.

¶ Voluntas eorum?] Nihil mutatum est ob id in verbo, dixerit. Sed in omnibus vetus Gratianus exemplarius, & in concilio Carthaginiensi tertio, & in concilio Africano in corpore conciliorum tribus tomis impresso, & apud Ivonem, qui citat Isidorum, legitur. Cum voluntas eorum testimonium sui dixerint. In eodem autem Africano, in codice canonum, & in Carthaginiensi recentiore etiam canonum, & apud Burchardum est. Cum voluntas eorum testimonium hi, qui suis periculo proprio assuere, dixerint. In Carthaginiensi autem Gratiano, in re verba desumpta sunt ad hanc sententiam.

C. LXXVI. ¶ Sacramentum fidei, non ipsa fidei parvulum facit fidelem.

¶ Item Augustinus epist. 23. ad Bonifacium. ¶ Nihil aliud g credere, quam fidem habere: ac per hoc, cum responderetur parvulus credere, qui

a. 1. Cor. 1. b. Sent. 4. dist. 6. c. Matr. 28. d. Serm. 181. de temp. c. 12. e. Sent. ibidem. f. Et in Africa. c. 12. Burch. l. 4. cap. 16. g. 1. c. 12. Pam. l. 1. c. 14. g. Sent. ibid. lvo par. 1. cap. 187. Pam. l. 1. c. 16.

fidei nondum habet a affectum, responderetur fidem habere propter fidei sacramentum, & convertere se ad Deum, propter conversionis sacramentum: quia & ipsa responsio ad celebrationem b pertinet sacramenti. Item infra. ¶ Parvulum e etiam nondum fides illa, quae in credentium voluntate consistit, jam tamen ipsius fidei sacramentum fidelem facit. Nam sicut credere responderetur, ita etiam fidelis vocatur, non rem ipsam mente annuendo d, sed ipsius rei sacramentum percipiendo.

C. LXXVII. ¶ Alterius professionem valet ei, qui per se respondere potest.

¶ Item in lib. 4. de baptismo, cap. 24. ¶ Vm pro e parvulis alii respondent, ut impleatur erga eos celebratio sacramenti: valet utique ad eorum consecrationem, quia ipsi respondere non possunt. At si pro eo, qui respondere potest, alius respondeat, non itidem valet. Ex qua regula illud in Evangelio dictum est, quod omnes, cum legitur, naturaliter movet: [A. tatem f habet: ipse pro se loquatur.]

C. LXXVIII. ¶ Quare trina mersio in baptismo celebratur.

¶ Item Augustinus in homilia tertia. ¶ Postquam g vos credere promissistis, tertio capita vestra in sacro fonte demersimus. Qui ordo baptismatis duplici mysterii significatione celebratur. Recte enim tertio mersi estis, qui accepistis baptismum in nomine sanctae Trinitatis. Recte tertio mersi estis, qui accepistis baptismum in nomine Iesu Christi, qui die tertia resurrexit a mortuis. Illa enim tertio repetita demersio typum Dominicae exprimit sepulturae, per quam Christo conspulti estis in baptismo, & b cum Christo resurrexistis in fide: ut peccatis abluti in sanctitate virtutum Christum imitando, vivatis.

C. LXXIX. ¶ De his, qui semel, non tertio in baptismate merguntur.

¶ Item ex canonibus Apostolorum, c. 50. ¶ Si quis presbyter i, aut Episcopus non trinam mentionem unius mysterii celebret, sed semel mergat in baptismate [quod i dari a quibusdam jubetur in morte Domini] deponatur. Non k enim dixit nobis Dominus, in morte mea baptizate: sed euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

¶ Quod dari] Prisca versio hoc tantum loco discrepat a Gratiano. Sic enim in ea legitur, quod dari videtur in morte Domini, eodem modo apud Burchardum. Ivo habet, quod dari jubetur in Domini mortem: Graecae autem est, αὐτὸν ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς τοῦ θανάτου τοῦ κυρίου διδόντος, id est, sed unicam mentionem, quae in mortem Domini datur.

C. LXXX. ¶ De eodem.

¶ Item Gregorius Leandro l Episcopo Hispaniarum, lib. 1. epist. 41.

DE trina mersione baptismatis nihil respondere verius potest, quam quod ipsi sensistis: quia in una fide nihil officit sanctae ecclesiae consuetudo diversa. Nos autem, quod tertio mergimus, triduanam sepulturae sacramenta significamus: ut, dum tertio infans ab aquis educitur, resurrectio triduanis temporis exprimat. Quod si quis forte etiam pro summa Trinitatis veneratione existimet fieri, neque istud aliquid obstitit baptizandos semel in aquis mergere; quia dum in tri-

a al. deflection. b al. celebratorem. c Infra ead. ca. quaris. d al. abmendo. e Sup. ea. Baptis. vicem. Sent. ibid. lvo par. 1. cap. 15. f Ioan. 9. g Senten. 4. dist. 3. lvo par. 1. cap. 194. Pam. l. 1. cap. 57. h Rom. 6. i Burch. l. 4. cap. 23. lvo par. 1. c. 22. Pam. l. 1. c. 58. k Matr. 28. l Et in Tolet. 4. cap. 5. & in Vuormaciensi, c. 5. m Sent. ibidem. Polyc. lib. 3. tit. 10. Ansel. lib. 9. cap. 61. lvo par. 1. cap. 130. Panormian. lib. 1. cap. 60.

1224
um ba-
tur tunc
e sancte
ter (sa-
ad dona-
tem c. 21.
fimum.

invocat
Sancti,
Christi
no zere-
del. can-
cipio fi-
rectio.
lingua
ecclesia
ta.

errore
multi
ecclesia
emem-
& mul-
Non-
illa pre-
mod ba-
sum sa-
angelica
ari, 122-
neque in
uen. ad
Nan-
ec habi-
peritiam
cartho-
Cypru
em, in
epe in-
us, sed
ia sim-
eis, 12-
eis per-
eis po-

de lu-
quam et
elezia
io, qui

me fac-
1. c. 12.
id. infra
50 par. 1.

diverfi

bus personis a una substantia est, reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in baptismo vel ter, vel semel immergere: quando & in tribus personibus personarum trinitas, & in una potest divinitatis singularitas designari.

C. LXXXI. ¶ De eodem. Item Hieronymus super epistolam ad Ephesios b, lib. 2. ad c. 4.

Eodem modo & in Patrem, & in Filium, & in Spiritum sanctum baptizamur, & ter immergimur, ut Trinitatis unum appareat sacramentum, & non baptizamur in nominibus Patris, & Filii, & Spiritus sancti, sed in uno nomine, quod intelligitur Deus. Item infra. ¶ Potest unum baptisma & ita dici, quod licet ter baptizemur, propter mysterium Trinitatis, tamen unum baptisma reputetur.

¶ Locupletatum & emendatum est caput hoc ex originali.

C. LXXXII. ¶ De his, qui in nomine Christi semel tantum mergunt.

Item Pelagius Papa, Gaudenzio Episcopo.

Multi sunt d, qui in nomine solummodo Christi una etiam merione se afferunt baptizare. Evangelicum verò præceptum ipso Deo & Domino Salvatore nostro Iesu Christo tradente, nos admonet in nomine Trinitatis, trina etiam merione sanctum baptisma unicuique tribuere, dicente Domino discipulis suis: [Itē e, baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.]

¶ Spiritus sancti] hic videtur sequi c. Si revera, sup. ead.

C. LXXXIII. ¶ In invocatione Trinitatis tertio in baptismo mergere debemus.

Item Zacharias P. P. Bonifacio Episcopo, in epist. cuius initium, [Sacri luminibus.]

IN synodo s Anglorum decretum, & iudicium firmissimè præceptum, & diligenter demonstratum esse dignoscitur, ut quicumque sine invocatione Trinitatis mersus fuisset, sacramentum regenerationis non haberet. Quod omnino verum est: quia si locus in fonte baptismatis quis fuerit sine invocatione Trinitatis, perfectus Christianus non est, nisi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti fuerit baptizatus. Hoc quoque observari in prædicta synodo sacerdotes voluerunt, ut qui vel unam de Trinitate personam in baptismo non nominaret, illud baptisma esse verum non posset. Quod pro certo verum est: quia qui unam ex sancta Trinitate confessus non fuerit, perfectus Christianus esse non potest. Qui enim confitetur Patrem, & Filium, si confessus non fuerit & Spiritum sanctum, neque Patrem habet, neque Filium: & qui confessus fuerit Patrem, & Spiritum sanctum, & Filium non fuerit confessus, neque Patrem habet, neque Spiritum sanctum, sed vacuus est à divina gratia.

C. LXXXIV. ¶ Rebaptizentur, qui in nomine Trinitatis baptizati non fuerint.

Item Gregorius Quirino Episcopo in Iberia, lib. 9. epist. 81.

Hi verò hæretici, qui in Trinitatis nomine minime baptizantur, sicut sunt Bonosiani g, & Cataphryges h (quia & illi Christum Dominum non credunt: & isti sanctum Spiritum perverso sensu esse quendam pravum hominem Montanum credunt: quorum similes multi sunt) & alii tales, cum ad sanctam ecclesiam

a al. substentiu. b Ad vers. [Unus dominus.] Ivo part. 1. c. 131. Pann. lib. 1. cap. 61. d Ivo p. 1. c. 61. Pann. lib. 1. cap. 62. e Mar. 16. f Sent. 4. dist. 3. Ivo p. 1. c. 109. Pannorm. lib. 1. c. 63. g al. Bonifacii. h 1. q. 1. si quis. Ivo p. 1. c. 113. Pann. lib. 1. c. 64.

veniunt, baptizantur: quia baptisma non fuit, quod in errore positi in sanctæ Trinitatis nomine minime peccerunt.

C. LXXXV. ¶ Semel in baptismo mergere licet. Item ex Concilio Toletano, 4. c. 5.

Propter a vitandum schismatis-scandalum, vel hæretici dogmatis usum, simplam teneamus baptismi merionem.

C. LXXXVI. ¶ De sacerdote, qui per ignorantiam lingua latina in invocatione Trinitatis deliquit.

Item Zacharias Papa, Bonifacio Episcopo, in Epistola decretali.

Retulerunt b nuntii tui, quòd fuerit in eadem provincia sacerdos, qui latinam linguam penitus ignorabat, & dum baptizaret, nesciens latini eloqui, infringens linguam diceret: baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritu sancta. Ac per hoc tua reverendissime fraternitas consideravit eos rebaptizare. Sed sanctissime frater, si ille, qui baptizavit, non errore introducens, aut hæresim, sed pro sola ignorantia Romane locutionis infringendo linguam, ut supra facti sumus baptizans dixisset, non possumus consentire, ut deus baptizentur.

¶ Nuntii tui] Ha dua voces addita videntur à Gregoriano (querquam Virgilius & Sidonius, qui hoc retulerunt, proprio nuntii Bonifacii non fuissent) ne ea, qua in epistola antecedunt, referre cogatur: quod tamen Eusebius & Hieronymus.

C. LXXXVII. ¶ Quare baptizati à sacerdote mergantur.

Item Ambrosius de sacramentis, tractatu, seu lib. 1. c. 2.

VENISTI e ad fontem: ingressus es: considera, quid d videris: quid locutus sis, considera e. repute diligenter: occurrit tibi levitas: occurrit presbyter; unctus es, quasi athleta Christi: ut i ad baptismum catechumenus accedas.

¶ Ut ad baptismum] Ita etiam Ivo, & alii glossæ ad vers. unctus. videtur huc spectasse: sed tota hæc clausula abest ab originali, in quo huius loca sunt verba hæc, quasi factamen huius sæculi luctaturus, professus es luctamina tui certamina.

C. LXXXVIII. ¶ Quare baptizati à presbytero unctur in cerebro.

Item Rabanus de insti. clerici. lib. 1. cap. 28.

Postquam f ascenderit baptizatus de fonte, statim signatur in cerebro à presbytero cum sacro crismate, sequente simul & oratione, ut regi Christi participet, & à Christo Christianus possit vocari.

C. LXXXIX. ¶ Quid super baptismum à sacerdote dicitur.

Item Ambrosius de sacramentis, tract. seu lib. 2. c. 7.

MERISTI i g: venisti ad sacerdotem. Quid tibi dixit? [Deus, inquit, Pater omnipotens, qui te regeneravit ex aqua & Spiritu sancto, concessitque tibi peccata tua, imple te unguat in vitam æternam.] Vide, ubi unctus es: in vitam, inquit, æternam.

¶ Emeristi] Sic apud Ivoem. In originali est: Ergo meristi, eodem sensu, quem elicit auctor glossæ ex verbis, Emeristi. Frequens autem est apud B. Ambrosium istius vocabuli in hæc sententiam usus.

a Ivo p. 1. cap. 129. Pannorm. l. 1. cap. 59. b Eusebius lib. 4. cap. 43. Ivo part. 1. cap. 237. Pannorm. l. 1. cap. 65. c al. Venimus. d al. quos. e Ivo p. 1. c. 109. Pannorm. l. 1. cap. 51. f Ivo p. 1. c. 140. Pannorm. l. 1. c. 46. g Ivo p. 1. c. 141. Pann. l. 1. c. 67.

C. XC. Quare unguentum super capite baptizati ponitur.

Item in lib. 3. de sacramentis, c. 1. & 2.

Accipitis mysterium... hoc est, unguentum supra caput. Quare supra caput? quia sensus b sapientis in capite ejus.

C. XCI. Quare candida vestis traditur Christianis.

Item Rabanus de institut. cleric. lib. 1. cap. 29.

Post baptismum traditur Christiano vestis candida, designans innocentiam, puritatem Christianam, quam post ablatas vereres maculas studio sancte conversati-

C. XCII. De eodem.

Item Ambrosius in libro de virg. qui imitantur mysterium, c. 7.

Accipitis post baptismum vestimenta candida, ut esset indicium, quod exueritis involucrium peccatorum, & indueritis innocentiam casta velamine.

C. XCIII. Quot mensibus Iudaei inter catechumenos habeantur.

Item ex Concilio Agathensi, c. 4.

Iudaei quorum peridia frequenter ad vomitum redit, si ad legem catholicam venire voluerint, octo mensibus inter catechumenos ecclesiae limen intro-

C. XCIV. De Iudaei pluribus, frequenter ad Iudaeismum redeuntibus.

Item ex Concilio Toletano, c. 1. & 2.

Plurisque ex Iudaeis, qui dudum ad Christianam fidem pronoti nunc blasphemantes in Christum, non solum Iudaeos ritus perpetrasse noscuntur, sed etiam

C. XCV. Ante baptismum diabolo & ejus operibus renuntiare debemus.

Item Rabanus de institut. cleric. lib. 1. c. 7.

Primum interrogatur paganus, si abrenuntiat diabolo, & omnibus damnosis operibus ejus, atque

deponere veterem hominem, secundum pristinam conversionem, qui corrumpitur secundum desideria erroris, abnegans impietatem, & saecularia desideria.

C. XCVI. Non transe in novam vitam quam penitet veteris vite.

Item Augustinus in libro de penitentia a medicina, c. 2.

Omnis b qui jam suae voluntatis factus est arbiter, cum accedit ad sacramenta fidelium, nisi cum peniteat vitae veteris, novam non potest inchoare.

C. XCVII. Ante baptismum penitentiam agere debemus.

Item ad Seleucianam, epist. 108.

Agunt d homines ante baptismum penitentiam de suis prioribus peccatis: ita tamen, ut etiam baptizentur: sicut scriptum est in Actibus Apostolorum, loquente Petro ad Iudaeos, ac dicente: Agite e penitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Iesu Christi.

C. XCVIII. Quadraginta dierum abstinentia Iudaei baptizandi indicatur.

Item Gregorius Fautino Defensoris lib. 7. epist. 24.

NE s, quod absit, longa dilatio Iudaeorum retro possit animos revocare, cum fratre nostro Episcopo loci ipsius loquere, ut penitentia, ac abstinentia quadraginta dierum indicata, aut die Dominico, aut si celeberrima festivitas fortassis occurrerit, eos omnipotentis Dei misericordia protegente baptizes g.

C. XCIX. Penitentia non est necessaria baptizandi.

Item Ambrosius super epistolam ad Romanos ad cap. 11.

Sine penitentia b sunt dona, & vocatio Dei, quia gratia Dei in baptizate non requirit gemitum, non requirit plandum, vel opus aliquod, sed i solam fidem, & omnia gratis condonat.

C. C. Necessitate cogente, in catechismo & confirmatione idem computat esse potest.

Item Iginus Papa.

IN catechismo, & in baptismo, & in confirmatione unus patrinus fieri potest, si necessitas cogit. Non est tamen consuetudo Romana: sed per singulos singuli suscipiunt.

C. CI. Non plures, sed unus parvulum in baptizate suscipiat.

Item ex decreto Leonis Papae.

NON & plures ad suscipiendum de baptismo infantem accedant, quam unus, five vir five mulier. In confirmatione quoque id ipsum fiat.

C. CII. Ceteri collectores citant ex decreto Leonis Papae apud S. Medardum.

De panie. distim. 1. 1100 sunt. & qui aliquando. b Ivo part. 1. cap. 76. Pannorm. l. 1. c. 35. c aliter pueri. d Sentent. 4. distinct. 16. Ivo p. 1. c. 77. Pannorm. l. 1. cap. 36. e Aclor. 2. f Ivo Gloss. ordi. ibi. g baptizet. h De panie. dist. 1. quis aliquando. i Burch. l. 4. c. 24. Ivo p. 1. c. 218. Pannorm. l. 1. c. 77. k Polyg. l. 3. cap. 10. Anselm. l. 9. cap. 19. Burch. l. 4. cap. 25. Ivo p. 1. c. 219. Pannorm. l. 1. cap. 78.

1228 quod in e pecc... m, vel baptizati... eadem penitus eloqui... vine Pa... verendat mandiff... a intro... ormane... nus, ba... deau... a Gu... culcrum... da no... ve fo... fidere... e se... preby... bapti... fir p... de... a... a... e, ille... o cri... parti... tibi di... e reg... bi pec... de, obi... of: Er... erbo, E... e via... archand... c al... op. Pa... g Ist... C. X.

C. CII. ¶ Qui non est baptizatus, nec confirmatus, alium in chrismate, vel baptismate tenere non debet.

Item ex concilio Moguntino.

IN a baptismate, vel in chrismate non potest alium suscipere in filium, qui non est ipse baptizatus, vel confirmatus.

C. CIII. ¶ Abbat, vel monacho non licet commatres habere.

Item ex concilio Antiodorensi, c. 25.

Non b licet abbati, vel monacho de baptismate suscipere filios, nec commatres habere.

C. CIV. ¶ De eodem.

Item ex libro capitulorum.

Monachi c sibi compatres, commatresve non faciunt; nec osculentur feminas.

¶ In indice septimi libri Capitularium numero 494. (nam capita ipsa a 478 usque ad 518. in volumine, quod ex Gallia habitum est, desiderantur) legitur ut, Ne sibi compatres & commatres monachi faciant.

C. CV. ¶ Qui in baptismate parvulos suscipiunt, pro eis apud Deum fidei iustores existunt.

Item ex sermone S. Augustini post Pascha, qui sic incipit: [Hodie vobis dicitur.]

Vos d ante omnia tam mulieres, quam viros, qui filios in baptismate suscipitis, moneo, ut vos cognoscatis fidei iustores apud Deum extitisse pro illis, quos vobis estis de sacro fonte suscipere. Ideoque semper eos admonete, ut castitatem custodiant, justitiam diligant, charitatem teneant. & paulo post. Ante omnia symbolum, & orationem Dominicam & vos ipsi tenete, & illis, quos suscipitis de sacro fonte, ostendite.

¶ Ivo etiam recitat ex Dominica prima post Pascha. In sermone 163. de tempore, apud B. Augustinum hæc leguntur: Quicumque viri, quæcunque mulieres de sacro fonte filios spiritaliter susceperunt, cognoscant se pro ipsis fidei iustores apud Deum extitisse: & ideo semper illis sollicitudinem veræ charitatis impendant. Similia etiam habentur in sermone 215. qui est secundus Dominica decima post festum Trinitatis.

C. CVI. ¶ Ad baptizandi officium, & ad vestimenta altaris lavanda sacerdos propria debet habere vasa.

Item ex concilio Helderensi, c.

Omnis f presbyter, qui fontem lapideum habere non potest, vas conveniens ad hoc solummodo baptizandi officium habeat, quod extra ecclesiam non deponatur. Similiter ad corporale lavandum, & ad pallas altaris propria habeantur vasa, in quibus nihil aliud fiat.

¶ Similia habentur in ordine Romano de officio divinis, pag. 146.

C. CVII. ¶ Neg. rebaptizationes, neg. reordinationes fieri licet.

Item ex concilio Carthaginiensi g. tertio, c. 38.

Non licet b fieri rebaptizationes, & reordinationes, vel translationes Episcoporum.

C. CVIII. ¶ De eodem.

Item ex epistola Augustini 203. ad Maximinum.

Rebaptizare i hæreticum hominem, qui hæc sanctitatis k signa perceperit, quæ Christiana tradi-

a Burchard. l. 4. cap. 16. Ivo p. 1. cap. 200. Pannorm. l. 1. cap. 75. b Ivo p. 1. c. 132. Pannorm. l. 1. c. 30. c Ivo par. 1. cap. 13. Pannorm. l. 1. c. 81. d Ivo p. 1. c. 134. & p. 11. cap. 17. Pannorm. l. 1. cap. 82. e al. Meldensi. f Burch. l. 4. cap. 13. Ivo p. 1. cap. 208. g Et in Afric. cap. 15. h al. licet. Ivo p. 1. cap. 152. Pannorm. l. 1. c. 82. i Sent. 4. dist. 6. Ivo p. 1. c. 172. Pannorm. l. 1. c. 84. k al. sancto Trinitatis.

dit disciplina, omnino peccatum est: rebaptizate autem catholicum, immanissimum scelus est.

C. CIX. ¶ De Arrianis, quando baptizantur, & quando non.

Item ex concilio Arelatenensi, a. i. c. 2.

DE Arrianis, qui propria lege sua utuntur, placuit, si ad ecclesiam aliqui de hæc hæresi venerint, interrogent eos nostræ fidei sacerdotes symbolum: & si perviderint eos in Patre, & Filio, & Spiritu sancto esse baptizatos, manus eis tantum imponatur, ut accipiant Spiritum sanctum. Qui si interrogati non responderint hæc Trinitatem, baptizentur.

¶ Utuntur ¶ In concilio, impresso sequitur, ut rebaptizentur. Ac solito fuisse ab Arrianis rebaptizari catholicos, ac fortasse etiam non catholicos narrat B. Augustinus in libro de hæresi, cap. 49. ceterum in quibusdam pertractis huius concilii conciliis sic legitur, De Afris, quod propria lege sua habetur, ut rebaptizentur placuit: &c. De Afris autem habetur dist. 95. c. Afris. (quod est Gregorius primus: & reperitur in epistola Gregorii secundi ad universum clerum & plebem Turingie) itemq. in synodo Felicis tertii.

C. CX. ¶ Baptizentur de quibus ignoratur, an sint baptizati.

Item Gregorius III.

Parvulos b, qui parentibus subtrahi sunt, & an baptizati sint ignorant, hos ut baptizare debeas secundum Patrum traditionem, si non fuerit, qui testificetur, ratio pollet.

C. CXI. ¶ De eodem.

Item ex concilio Carthaginiensi c. quinto, es.

Placuit d de infantibus, quoties non inveniantur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur, neque ipsi sunt per atatem idonei de traditis sibi sacramentis respondere, absque ullo scrupulo eos esse baptizandos: ne ista trepidatio eos faciat sacramentorum purificationem privati. Hinc etiam legati Maurorum fratres nostri consueverunt; quia multos tales a barbaris redimunt. Similiter s & de ecclesiis quoties super earum consecratione hæsitatur, agendum est: id est, ut sine ulla trepidatione consecrentur.

¶ Similiter ¶ Hæc usque ad finem ab hinc a codici regni huius concilii, a 72. Carthaginiensi canone Graeco, Vuormaciensi, & Burchardo. In canone autem sexta hinc neque illa habentur qua præcedunt, id est, Hinc etiam, &c.

C. CXII. ¶ De eodem.

Item Leo Papa Zooni Ravennati Episcopo, epist. 35. cap. 1.

Cum e itaque baptismi sui nihil recordetur, qui regenerationis est cupidus, nec alter arbitri de eo possit, qui f sciat consecratum, nec ille qui consecratur. Scimus quidem, inexpiable esse facinus quoties juxta hæreticorum damnata a sanctis Patribus instituta cogitur aliquis lavacrum, quod regenerationis semel tributum est, bis subire, Apostolica reclamante sententia g: quæ nobis unam prædicat in Trinitate deitatem, unam in fide confessionem, unum in baptismate sacramentum. Sed in hoc nihil simile formidatur: quoniam non potest in iterationis crimen verti, quod omnino factum esse nescitur. Atque ideo, quoties persona talis inciderit, sollicita primum examinatione discutite, & longo tempore [nisi forte supremum finis imminet] indagate, utrum nemo penitus suo testimonio suo juvare possit ignorantiam nascentis: &

a Vide Arelatense 2. c. 16. & 17. b Pro parvulis, Ivo par. 1. cap. 146. Pannorm. l. 1. cap. 92. c & in Afric. c. 15. & in Vuormaciensi. 70. & in sexta synodo, c. 81. d Angil. l. 4. c. 15. Burchard. l. 4. cap. 45. Ivo par. 1. c. 147. & 239. Pannorm. l. 1. c. 37. e Ivo par. 1. c. 48. f al. quod. g al. doctrina.

cum confiterit hunc, qui baptismatis indiget sacramento, sola inaniter suspicione prohiberi, accedat intrepidus ad consequendam gratiam, cuius in se nullum sit esse vestigium, nec vereamur huic salutis januam aperire, quam nunquam ante do. etur ingressus.

¶ Nihil recordetur, sic etiam lvs, licet cetera plenius, quam Gratianus. Integer locus hic est: Cum itaque baptismatum se nec illere credetur, qui regenerationis est cupidus, nec alter attestati de eo possit, quod nesciat consecratum, nihil est, in quo peccatum possit obrepere: cum in hac parte conscientie suae nec ille reus sit, qui consecratur, nec ille, qui consecrat. Scimus quidem, &c. Verum ob glossam, in vers. nec ille. non est emendatum.

C. CXIII. ¶ De eodem. Idem epist. 90. ad Rusticum, c. 16.

¶ Si a nulla extant indicia inter propinquos aut familiares, nulla inter clericos, aut vicinos, quibus hi, de quibus queritur, baptizati fuisse doceantur, agendum est, ut renascantur, ne manifeste pereant: in quibus quod non ostenditur gestum, ratio non finit, ut videatur iteratum. Qui autem possunt meminisse, quod ad ecclesiam veniebant cum parentibus suis, possunt recordari, an quod eorum parentibus dabatur, acceperint. Sed si hoc etiam ab eorum memoria alienum est, conferendum eis videtur quod collatum esse nescitur: quia non temeritas intervenit presumptionis, ubi est diligentia pietatis.

C. CXIV. ¶ Non baptizatur cum matre, quod quid in ejus corpore est. Item Augustinus contra Iulianum, libro sexto, cap. quinto.

¶ Si ad matris corpus id, quod in ea concipitur, pertineret, ita ut ejus pars deputaretur, non baptizaretur infans, cuius mater baptizata est aliquo mortis urgente periculo, cum eum gestaret in utero. Nunc vero, cum etiam ipse baptizatur, non utique bis baptizatus habebitur. Non itaque ad matris numerum corpus, cum esset in utero, pertinebat.

C. CXV. ¶ Quare non baptizatur cum matre, quae in ejus utero est. Item Ildorus lib. 1. sentent. de summa, c. 24.

¶ Qui in matris utero sunt, cum matre baptizati non possunt: quia qui natus adhuc secundum Adam non est, nasci secundum Christum non potest. Neque enim dici regeneratio in eo poterit, quem generatio non praecessit. ¶ Qui d. scelerate vivunt in ecclesia, & communicare non desinunt, putantes se tali communiione mundari, discant, nihil ad emundationem proficere sibi.

C. CXVI. ¶ De eodem. Item ex Concilio e Martini Bracarenensis, c. 14.

¶ Si qua mulier praegnans desideraverit gratiam baptismi percipere, quando voluerit, habeat potestatem. Nam nihil participat in hoc mater infanti, qui nascitur: propterea, quod uniuscujusque propria voluntas in confessione monstratur.

C. CXVII. ¶ De hiis qui ignoranter bis baptizantur. Item ex penitentiali Theodori.

¶ Si quis bis ignoranter baptizatus est, non indiget pro eo poenitere; nisi quod secundum canones ordinati non possunt, nisi magna aliqua necessitas cogat. Qui autem non ignari, iterum baptizati sunt.

a Polyb. 1. 1. 10. Anst. l. 9. c. 13. Burch. l. 4. c. 44. Ivo p. 1. c. 298. Pann. l. 1. cap. 94. b Ivo p. 1. c. 185. Pann. l. 1. cap. 112. c Sent. 4. dist. 8. Ivo p. 2. 185. Pann. l. 1. c. 112. d Supra de consecr. dist. 2. qui fecerunt. e al. capitulum. f Ex conc. Neocaesariensis, c. 6. g Bur. l. 4. c. 51. Ivo p. 3. cap. 245. Pann. l. 1. c. 122.

quasi iterum crucifixerint Christum, per septem annos poeniteant quarta, & sexta feria, & tres a Quadragesimas jejunent b. Si pro vitio aliquo fecerint c, similiter. Si pro munditia putaverint, tribus annis similiter poeniteant.

C. CXVIII. ¶ De hiis qui ex industria bis baptizantur. Item Felix Papa tertius, epist. 1. cap. 2. & sequentibus.

¶ Quos d. quos Episcopos, presbyteros, vel diaconos fuisse confiteri, & seu optantes forsitan, seu coactos lavacri illius unici, salutarisque claruerit fecisse iacturam 1, usque ad exitus sui diem in poenitentia (si resipiscant) jacere conveniet, nec orationi non modo fidelium, sed ne catechumenorum quidem omnimodis interesse: quibus laica tantum communio in morte est reddenda. ¶ De clericis autem, & monachis, aut puellis Dei, aut secularibus, servari praecipimus hunc tenorem, quem Nicana synodus e circa eos, qui lapsi sunt vel fuerint servandum esse constituit: ut scilicet, qui nulla necessitate, nullius rei timore aut periculo, se, ut rebaptizentur, haereticis impiis dederunt, si tamen eos ex corde poeniteat, tribus annis inter audientes sint: septem autem annis subiaceant inter poenitentes manibus sacerdotum: duobus autem annis etiam oblationes modis omnibus non sinantur offerre: sed tantummodo secularibus f in oratione socientur, nec confundantur Deo colla submittere, qui eum non timuit abnegare. ¶ Pueris g autem, quibus quod impubes h sunt, a pubertate i vocabulum est, seu clericis, seu laicis, aut etiam similibus puellis, quibus ignorantia suffragatur aetatis, aliquandiu sub manus impositione deventis, reddenda communio est: nec eorum est expectanda poenitentia, quos excipit a coercitione censura.

¶ Iacturam] Post haec verba in originali, & apud Burchardum & Ivonem multa inseruntur, quae omnino sunt legendae.

C. CXIX. ¶ Presbyteris baptizatos christumate ungeri licet. Item Innocentius Papa Decentio episcopo, epist. 1. c. 3.

¶ Presbyteris h (seu extra Episcopum, seu presente Episcopo baptizant) christumate baptizatos ungeri licet: sed quod ab Episcopo fuerit consecratum, non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, cum tradunt Spiritum paracletum.

C. CXX. ¶ Baptizatos in frontibus presbyteris ungeri non licet. Item ex regesto Gregorii ad lamarianum episcopum Caralitanum lib. 3. epist. 9.

¶ Presbyteri i baptizatos infantes signare sacro in frontibus christumate non praesumant. Sed presbyteri baptizatos ungant in pectore, ut Episcopi postmodum ungeri debeant in fronte.

C. CXXI. ¶ Christumate in pannum secundum litteras, & super alium baptizatum mittere licet. Item ex Concilio apud Bellouacum.

¶ Si quis voluerit christumate n pannum iterum linere, & super alium baptizatum mittere, non est absurdum.

a al. quatuor. b al. abstineant. c al. poeniteant. d Bur. l. 4. c. 9. Ivo p. 1. c. 295. e C. 3. f al. popularibus. g C. 4. h al. investes. i al. ambers. j al. puritate. k Beda in Act. Apost. cap. 8. Ildorus de offic. l. 2. c. fin. Allimus de divinis officiis, Sent. 4. dist. 7. Poly. lib. 3. tit. 10. Burch. l. 4. c. 60. Ivo p. 1. c. 267. & 298. Pann. l. 1. c. 16. l Sent. ibid. Burch. l. 4. c. 70. m al. christumate. n al. christumati.

C. CXXII. *De veteri chrismate baptismi consecrare non licet.*

Item ex concilio Lugdunensi.

SI quis de alio chrismate, quam de illo novo, quod proprii Episcopi largitione vel concessione acceperit, baptizare, nisi preoccupante morte, tentaverit, pro temeritatis ausu, ipse in se flux damnationis protulisse sententiam manifestatur.

C. CXXIII. *Non nisi à proprii Episcopi Presbyteri chrisma accipiunt.*

Item ex concilio apud Valentias.

Presbyteri b, qui diocesanis regunt ecclesias, non à quibuslibet Episcopis, sed à suo, nec per minorem clericum, sed per seipsum, aut per illum, qui ejusdem ordinis sit, ante Pascha solennitatem chrisma petant.

C. CXXIV. *Conficere chrisma, & per dioceses destinare omni tempore Episcopo licet.*

Item ex concilio Martini Bracarenfis, c. 37. & sequentibus.

Omni tempore Episcopo liceat chrisma conficere, & per suas dioceses destinare, ita ut ad accipiendum chrisma Diaconus aut Subdiaconus ante diem Pascha de singulis ecclesiis ad Episcopum destinetur. Presbyter d praesente Episcopo non signet infantes, nisi forte ab Episcopo fuerit illi praecipuum. Non liceat Presbytero prius Episcopo introire in baptisterium, sed cum Episcopo: nisi forte aut absens fuerit, aut aegrotus.

C. CXXV. *Qui baptizandi recipit officium, sine chrismate proficisci non debet.*

Item ex concilio Arausicano, c. 1.

Nullus e ministrorum, qui baptizandi recipit officium, sine chrismate usquam debet progredi: quia inter nos placuit semel in baptismate chrismari. De eo autem, qui in baptismate, quacunque necessitate faciente, chrismatus non fuerit, in confirmatione sacerdos 1 commonebitur. Nam inter nos chrismatis ipsius non nisi una benedictio est. Non praeducantur f cuiquam hoc dicimus, sed ut necessaria 2 habeatur chrismatio.

1 *¶ Sacerdos commonebitur.] Apud Burchardum & Ivo-
nomem (qui hic caput concludunt, quod citant ex Velsen, c. 5.) sic
legitur, in confirmatione sacerdotis perficietur: aut, ut Ivo,
perficiatur.*

2 *¶ Ut necessaria] Varietas insignis est in editione concilio-
rum Colonienfium trium tomorum. Nam & isto modo legitur, &
hoc, non necessaria habeatur rechrismatio, & non necessa-
ria habeatur chrismatio repetita. & , necessaria habeatur
chrismatio repetita, qua sola lectio retenta est in editione qua-
tuor tomorum.*

C. CXXVI. *Antequam chrisma infundatur, ad aspergendum aquam de fonte accipere licet.*

Item Capitularium lib. 6. c. 77.

In sabbatho & sancto Pascha, vel Pentecostes, si quis velit aquam consecratam ad asperionem in domo sua recipere, ante chrismatis infusionem recipiat.

C. CXXVII. *Unde asperfonis sanctificatio ex-ordium sponsionis.*

Item Cyprianus lib. 4. epist. 7. ad Magnum.

Nec quemquam movere debet, quod aspergi, vel perfundi iubentur h aegri, cum gratiam Domini-
cam consequuntur: quando scripture sancta per Eze-

chielem a Prophetam loquatur, & dicat: [Aspergamus super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus immunditiis vestris, & ab omnibus simulachris vestris: & mundabo vos, & dabo vobis cor novum, & spiritum novum dabo in vobis.] Item in b Numeri. ¶ Qui tetigerit cadaver i hominis, & propter hoc septem diebus fuerit immundus, aspergatur de hac aqua die tertio, & septimo, & sic mundabitur. Item. ¶ Si fide Trinitatis mundatus non fuerit, in resurrectione 2 apud sanctorum collegium immundus erit: Si die tertio asperus non fuerit, septimo non poterit emundari. Omnis, qui tetigerit humanam animam morticium, & asperus ex hac commitione non fuerit, polluet tabernaculum Domini, & peribit ex Israel: quia, qui aqua asperus non est expiationis, immundus erit, & manebit spurcitia ejus super eum. & iterum. [& locutus est Dominus ad Moysen, dicens: e. Accipe Levitas de medio filiorum Israel, & purificabis eos, & ita facies eis purificationem eorum, circumsparges eos aqua purificationis.] & iterum. Aqua asperfonis purificatio est. Unde apparet asperionem quoque aquae, instar salutaris lavacri obtinere, & quando hac in ecclesia sunt, ubi sit & accipientis & dantis fides, quanto magis Christus solus & dies verus in ecclesia sua lumen vitae aeternae pari aequalitate largitur. Cujus aequalitatis sacramentum videmus in Exodo 1 esse celebratum, cum de caelo manna deflueret, & futurorum praefiguratione alimentum panis coelestis, & cibum Christi venientis ostenderet. Illic enim sine discrimine vel sexus, vel aetatis Gomor singulis aequaliter colligebatur. Unde apparebat Christi indulgentiam, & coelestem gratiam postmodum securam aequaliter omnibus divisi sine sexus varietate, sine annorum discrimine, sine aetate personae, super omnem Dei populum spiritalis gratiae munus infundi. Plane eadem gratia spiritalis, quae aequaliter in baptismate credentibus sumitur, in conversatione atque actu nostro postmodum vel minuitur, vel augetur, ut in Evangelio f. Dominicum semen aequaliter feminatur: sed pro varietate terrae aliud absumentur aliud in multiformem copiam vel trigesima, vel sexagesima, vel centesima numeri fructu exuberante cumulatur. & postea post. ¶ Quod si aliquis in illo movetur, quod quidam ex his, qui aegri baptizantur, spiritibus adhuc immundis teneantur, sciat diaboli nequam pertinacem usque ad aquam saltem valere: in baptismate vero omnis 2 quoque vitia suae virus amittere. Quod exemplum certissimum b in Rege Pharaone: qui diu reluctatus, & in sua perfidia demoratus, tandem resistere potuit, & praevalere, donec ad aquam veniret: quod cum venisset, & victus esset, & extitisset. Maro autem illud, sacramentum baptismi fuisse declarat beatus Apostolus Paulus, 1 dicens: [Nolo enim vos ignorare fratres, quia patres nostri omnes sub nube fuerunt, & in mare transierunt, & omnes in Moysen baptizati sunt in nube, & in mari.] & addidit dicens: [Hac autem omnia, figurae nostrae fuerunt.] Quod hodie etiam geritur, ut per exorcistas voce humana, & potestate divina sigelletur, & uratur, & torqueatur diabolus, & cum exire se, & homines Dei h dimittere saepe dicat, in eo tamen quod dixerit, fallat, & id, quod per Pharaonem prius gestum est, eodem modo i obstinationis & tra-

a Bure. l. 4. c. 9. Ivo p. 1. c. 281. Pann. l. 1. c. 117. b Bure. l. 4. c. 76. Ivo par. 1. c. 279. Pann. l. 1. c. 101. c al. juniorem. d Vide Meldense c. 46. Sup. dist. 31. Presbyter. C. 37. & 33. e Eur. l. 4. c. 73. Ivo p. 1. c. 267. f Ut praeducantur quidquam dico. g Ivo par. 6. 112. Pann. l. 1. c. 108. h al. videntur.

a Ezech. 36. b Num. 19. c Num. 1. d de mensura datur. e Exod. 16. f Matth. 23. g omne. orig. h Exod. 14. i 1. Cor. 10. k al. Div. l attendacio.

secundum illorum quibus haec gesta sunt, similitudinem nuncupamus: ut dicatur ipse dies, qui non est ipse, sed revolutione temporis, similis eius: & dicatur illo die fieri propter sacramenti celebrationem, quod non illo, sed iam olim factum est. *& infra.* ¶ Itaque parvulum, *a* & *c.* *& infra.* ¶ Cum autem homo sapere coeperit, non illud sacramentum repetit, sed intelligit: eiusque veritati consona etiam voluntate coaptabitur. Hoc quamdiu non potest, valebit sacramentum ad eius tutelam adversus contrarias potestates: & tantum valebit, ut si antea rationis usum ex hac vita emigraverit, per ipsum sacramentum commendante ecclesiae charitate, ab illa condemnatione, quae per unum hominem intravit in mundum, Christiano adiutorio liberetur. Hoc qui non credit, & fieri non posse arbitratur, profecto infidelis est, etsi habeat fidei sacramentum, longeque melior est ille parvulus, qui etiam fidem nondum habeat in cogitatione *b*, non ei tamen obicem contraria cogitationis opponit, unde sacramentum eius salubriter percipit.

¶ *¶ Semel regeneratus* Plenus apud B. Augustinum, ut semel generatus per carnalem voluptatem, cum semel regeneratus fuerit per aliorum spiritualem voluntatem, &c. Multa vero in hoc capite emendata sunt, ubi per glossam licuit. Sunt enim sententia ipsa a collectore arbitrata suo transposita.

C. CXXX. ¶ Alorum fides in baptismo parvulos salvat.

Item Bonifacio contra duas epistolas Pelagianorum, l. 1. c. 22.

IN ecclesia e Salvatoris per alios parvuli credunt, sicut ex aliis ea, quae illis in baptismo remittuntur, peccata traxerunt: nec illud cogitatis, eos vitam habere non posse, qui fuerint expertes corporis & sanguinis Christi, dicente ipso: [Nisi d manducaveritis carnem meam, &c.]

¶ *¶ Cogitatis* Non est mutatum ob glossam. Sed in vetustis codicibus, & originals est, cogitatis, pendens, hac oratione ex superioribus: quare integer locus pertinet.

C. CXXXI. ¶ Corpore & sanguine Christi participat, qui per baptismum membrum eius efficitur.

Idem.

NVlli est aliquatenus e ambigendum, tunc unumquemque fidelium corporis, sanguinisque Domini participari fieri, quando in baptismo membrum Christi efficitur, nec alienari ab illius panis, calicisque confortio, etiam si, antequam panem illum comedit, & calicem bibat, de hoc saeculo in unitate corporis Christi constitutus abscedat. Sacramenti quippe illius participatione, ac beneficio non privatur, quando ipse hoc, quod illud sacramentum est, invenit *f*.

¶ *¶ Sacramentum est* Apud Bedam (nam originale non est inventum) legitur, sacramentum significat, invenit *g*, ut supra dist. 2. Quia passus, vers. Nulli. & ita interpretatur nunquam aliorum glossa verbum, est.

C. CXXXII. ¶ Quare sit baptizandus, qui de baptizato nascitur.

Item de peccatorum meriti, & remissio, & baptismo parvulorum, lib. 2. c. 25. & 26.

SI h baptizata est caro Christi, quae sine peccato erat, propter exemplum imitationis: quanto magis baptizanda est caro mortis propter evitandum iudicium damnationis? Sicut vero in tempore circumci-

a supr. ead. nihil est aliud, *b* al. cognitione. *c* Beda ad c. 16. Marci. Anst. l. 9. c. 43. *d* Ioan. 6. *e* Beda 1. Cor. 10. aut vers. [Celsus benedictus] sup. dist. 2. c. qua passus. *f* nulli. *g* al. invenitur. *h* al. invenitur. C. 26. *h* Sent. 4. dist. 9. Pobj. l. 3. tit. 10. ex Innocentio. Anst. l. 9. c. 23. l. 10. p. 2. c. 1.

tionis, qui de circumciso nascebatur, fuit circumcidendus: sic nunc, qui de baptizato nascitur, erit baptizandus. ¶ Sacramentum enim baptismi, sacramentum est regenerationis. Quare sicut qui non vixerit, mori non potest: ita, qui natus non fuerit, renasci non potest. Ex quo conficitur, neminem in suo parente renasci potuisse non natum. Et quamvis parenti post conversionem propria peccata non obfunt, tamen illis obfunt, qui ab eo generantur. Parenti propter hoc non obfunt, quia renatus est: illis autem, qui de illo nati sunt, nisi eodem modo renascuntur, quae a parente contracta sunt, obfunt: quia etiam innovatus Pater non de novitate, sed de reliquiis vetustatis carnaliter gignit: & filii eius parentum reliqua vetustate in peccati carne propagati, damnationem sacramento regenerationis evadunt.

¶ *¶ Hoc etiam caput confectum est ex verbis B. Augustini, collectore tamen arbitratur, & immutatus, & transpositus, & in summam redactus. Quod in multis sequentibus capitulis ita fit, ut necessarium omnino sit ad ipsum adire auctorem. Quare pauca emendata sunt, & ea quidem ex vetustis ferè Gratiani exemplaribus, quae scilicet sensum valde obscurabant, nec glossa obscurant.*

C. CXXXIII. ¶ In baptismo omnia peccata moriuntur.

Item in Enchiridio, c. 52.

VT ostenderet Apostolus nos mortuos esse peccato: [An a ignoratis, inquit, quoniam quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus?] Si ergo hinc ostenditur mortui esse peccato, quia in morte Christi baptizati sumus, profecto & parvuli, qui baptizantur in Christo, peccato moriuntur, quia in morte ipsius baptizantur. Nullo enim excepto dictum est, [Quicumque enim fuerit in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus:] & ideo dictum est, ut probaretur mortuos nos esse peccato. Cui autem peccato parvuli renascendo moriuntur, nisi quod nascendo traxerunt? Ac per hoc etiam ad ipsos pertinet, quod sequitur: *b* [Consepulti enim sumus illi per baptismum in mortem.] *& infra.* ¶ Baptizati itaque in morte Christi, in qua non solum majores, verum etiam parvuli baptizantur, ait: *c* [Sic vos existimate mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo in Christo Iesu.]

C. CXXXIV. ¶ Sicut nulli baptismus negatur, ita nemo est, qui non peccato moriatur.

Item in eodem, c. 49.

A Parvulo d recens nato usque ad decrepitem senem, sicut nullus prohibendus est a baptismo, ita nullus est, qui non peccato moriatur in baptismo. Sed parvull tantum originali, majores autem etiam omnibus iis moriantur peccatis, quae male vivendo addiderunt ad illud, quod nascendo traxerunt.

C. CXXXV. ¶ In baptismo Ioannis non erat peccati remissio.

Item in eodem, c. 43.

Non regenerabantur e, qui baptismo Ioannis baptizabantur: *f* Sed quodam praecursorio illius ministerio, qui dicebat: [parate *g* viam Domino.] huic uni, in quo solo renasci poterant parabantur. Huius enim baptismus est non in aqua tantum, sicut fuit Ioannis, verum etiam in Spiritu Sancto, ut de illo i Spiritu regeneretur, quisquis in Christum credit, de quo Christus regeneratur regenerationem h non cognovit: *& passio inferius.* ¶ In aqua baptizari voluit i Ioanne, non ut eius iniquitas ulla dilueretur, sed ut magna comedere

a Rom. 6. *b* Ibidem. *c* Ibidem. *d* Sent. 4. dist. 4. l. 10. p. 17. c. 4. *e* renascatur. *f* orig. *g* Aug. addit. *h* qui & ipse baptizatus est. *g* Esai. 40. dist. 1. *h* regeneratus non eguit. *i* orig. *humanita*

ita renovetur, ut animalis infirmitas corporis, ad infirmitatem spiritalem, in corruptamque perveniat. & cap. 2. ¶ Hac autem lex peccati, de qua dicit Apostolus. a [non regnet peccatum in vestro mortali corpore] non sic manet in membris eorum, qui renati sunt, tanquam non sit ejus facta remissio, ubi omnino plena & perfecta sit remissio peccatorum, omnibus inimicis interfectis, quibus separabamur à Deo: sed manet in vetustate carnis tanquam superatum & peremptum, si non illicitis consensionibus quodammodo reviviscat, & in regnum proprium, dominationemque revocetur. Ab hac autem vetustate carnis (in qua est lex ista peccati, vel peccatum jam remissum) usque adeo Spiritus vita discernitur, in cujus novitate baptizati per Dei gratiam renascuntur, ut tale etiam in presenti non solum non in peccato, sed etiam nec in carne esse dicatur, cujus desideria non sequuntur, sed in Spiritu. Ipsa verò carne corruptibili bene utitur, qui membra ejus ad bene operandum convertit, non secundum desideria carnis vivens lege peccati, quod licet jam remissum est, in vetustate tamen carnis manet: qua bene utuntur fideles conjugati, qui ex eo, quod sunt in Christi novitate, dominari sibi libidinem non patiuntur: ex eo autem, quod adhuc trahunt ad vetustatem, regenerandos immortaliter filios, mortaliter generant, cum ea propagine peccati, qua renati obnoxii non tenentur, & qui nascuntur, renascendo solvuntur, item paulo inferioribus. ¶ Sicut facta, & dicta, & cogitata iniqua anime 2 & corpori pertinent, licet autem quantum ad motus, jam præterierunt, & non sunt, eis tamen præteritis reatus eorum manet, nisi peccatum per remissionem solvatur: sic contra in hac non jam præterita, sed adhuc manente lege concupiscentie reatus ejus solvitur: & non erit, cum sit in baptismo plena remissio peccatorum.

¶ Quod de multis capitibus jam significatum est, ex locis B. Augustini esse confecta, sed aliter disposita, & in summam collecta, id in hoc positionum capite apparet: in quo tamen non pauca sunt & emendata, & addita.

1 ¶ A remissione] Antea legebatur ad remissionem, &c. Emendatum est ex plerisque vetustis exemplaribus, & originali.
2 ¶ Anime & corpori] In originali est, quantum ad ipsos motus animi & corporis pertinet, jam præterierunt, & non sunt: eis tamen præteritis, & non jam existentibus, reatus eorum manet, &c. Sed ob glossam non est emendatum.

C. CXLVII. ¶ Discipuli Christi ejus baptismate creduntur abluti.

Item in epistola 108. ad Seleucianam.

29 ¶ Quando ab Hierosolymis exiit Iesus cum discipulis suis in ludæam terram, & illic morabatur cum eis, baptizabat non per seipsum, sed per discipulos suos: quos intelligimus jam fuisse baptizatos, sive baptismum Joannis (sicut nonnulli arbitrantur) sive (quod magis credibile est) baptismum Christi. Item ibidem. ¶ Respondit e Dominus Petro, [Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus.] Vbi intelligitur, quod jam Petrus baptizatus fuerat.

C. CXLVIII. ¶ Apostoli omnes Christi baptismate baptizati creduntur.

Item ad Vincentium & Vilestem, lib. 3. de anima, & ejus origine, c. 6.

¶ Si d eos, de quibus non scriptum est, utrum fuerint baptizati, sine baptismo de hac vita recessisse contendimus, ipsis calumniatur Apostolis; qui præter e Apostolum Paulum, quando baptizati fuerint, ignoramus. Sed ipsos baptizatos esse per hoc nobis innote-

a Rom. 6. b Ioan. 3. Ivo p. 1. c. 309. Pann. l. 1. c. 107. c Ioan. 13. d Ivo p. 1. c. 310. Pann. l. 1. c. 105. e Act. 9.

scere potuit, quod beato Petro Apostolo Dominus ait: [Qui a lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet.]

C. CXLIX. ¶ Catechumenus catholicus hæretico malo baptizato præfertur.

Idem lib. b. 4. de baptismo, contra Donatistas, cap. 21.

30 ¶ Non dubito catechumenum catholicum divini charitate flagrantem hæretico baptizato antepone-re: sed etiam in ipsa intus catholica, bonum catechumenum malo baptizato anteponimus. Nec ideo tamen sacramento baptismi, quo iste nondum, ille jam imbutus est, facimus injuriam. & paulo post. ¶ Melior enim est Centurio Cornelius nondum baptizatus Simone baptizato. Iste enim & ante baptismum Sancto Spiritu repletus est: ille & post baptismum immundo Spiritu imbutus est. Veruntamen Cornelius, si etiam Spiritu Sancto jam accepto baptizari noluisse, contempni tanti sacramenti reus fieret. ¶ Sicut autem bono catechumeno baptismus deest ad capessendum regnum cælorum, sic malo baptizato vera conversio. Qui enim dixit: [Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum cælorum.] ipse etiam dixit: [Nisi abundaverit iustitia vestra plusquam scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum.]

C. CL. ¶ Non tam ablatione corporis, quam fide cordis baptismus constat.

Item in libro sententiarum Prosperii f.

¶ Verus g baptismus constat non tam abluitione corporis, quam fide cordis: quemadmodum Apostolica doctrina tradidit dicens: h [Nide mundans corda eorum,] & alibi [salvos 2 facit baptismus, non carnis depositio sordium, sed conscientie bonæ interrogatio in Deum.]

C. CLI. ¶ Sicut in veteri testamento quidam spiritaliter, ita in novo quidam carnaliter inveniuntur.

Item Augustinus libro primo de baptismo, cap. 15.

¶ Sicut in sacramentis veteris Testamenti vivebant quidam spirituales, ad novum scilicet testamentum, quod tunc occultabatur, occulte pertinentes, sicut & nunc in sacramentis e novi Testamenti, quod jam revelatum est, plerique vivunt animales: qui proficere si nolunt ad percipiendam, qua sunt Spiritus Dei, quo eos hortatur sermo Apostolicus l, ad vetus Testamentum pertinent. Si autem proficiunt, & antequam capiant baptismum m, ipso profectu & accessu ad novum pertinent: & si priusquam spirituales fiant, ex hac vita rapiantur, custodiri per sacramenti sanctitatem in terra viventium computantur: ubi est spes nostra, & portio Dominus. Nec invenio, quid verius intelligatur in eo, quod scriptum est: [Imperfectum n meum viderunt oculi tui:] quandoquidem sequitur, [& 2 in libro tuo omnes scribentur.] Item lib. 3. cap. 14. ¶ Non interest cum de sacramenti integritate & sanctitate tractatur, quid credat, & quali fide imbutus sit ille, qui accipit sacramentum. Interest quidem plurimum ad salutis viam: sed ad sacramenti quæstionem nihil interest. Item infra. ¶ Manifestum est fieri posse, ut fide non integra integrum in quoquam maneat sacramentum baptismi. Item cap. 15. ¶ Si possent singuli diligenter interrogari, tot diversitates opinionum fortassis, quot homines numerarentur. [Animalis p enim homonon percipit ea, que sunt Spiritus Dei.] Nunquid tamen ideo non integrum sacramentum accipiunt? aut nunquid ideo si profice-

a Ioan. 13. b Per epistolam. c Act. 10. Ioan. 3. d Matt. 3. e Lanfranc. in l. de sacram. & sententia. apud B. Angul. tract. 80. ad c. 13. Ioannu. f Alg. l. 3. c. 6. g Ivo p. 2. c. 9. Pann. l. 1. c. 110. h Act. 15. i Petr. 3. k al. sacramento. l 1. Corin. 2. m abest ab orig. n Psal. 141. o Ps. 131. p 1. Cor. 2.

ni, & opinionum carnalium vanitatem emendaverint, denno, quod acceperant, repetendum est? Accipit quique secundum fidem suam, sed quantum capit, gubernante illa misericordia Dei, de qua praelumens idem Apostolus dicit: a [Si quid aliter sapitis, id quoque vobis Deus revelabit.]

C. CLII. ¶ Non natura necessitate, sed merito peccati Adam mortuus erat. Item ex concilio b Milevitano, cui interfuit Augustinus, & Anselmus c Romano ecclesie legatus contra Pelagianos, cap. 1.

Placuit igitur omnibus Episcopis, qui fuerant in hac sancta synodo d, constituisse hæc, quæ in præfenti concilio definita sunt. Ut quicumque dicit Adam primum hominem, mortalem factum, ita ut si peccaret, si veni peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exiret, non peccati merito, sed necessitate nature, anathema sit.

C. CLIII. ¶ Parvuli non solum peccata, sed culpam à parentibus trahunt. Item ejusdem concilii e, cap. 2.

Placuit f, ut quicumque parvulos recentes ab utris matrum baptizandos negat, aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos i baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod lavacro regenerationis expiatur (unde fit consequens, ut in eis forma baptismatis in remissionem peccatorum non veris, sed falsa intelligatur,) anathema sit: quoniam non aliter intelligendum est, quod ait Apostolus: b [per unam hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt,] nisi quemadmodum ecclesia catholica ubique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim fidei regulam etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione munderet, quod generatione traxerunt.

i ¶ Eos baptizari] Sic est emendatum ex aliquot vetustis, & ipsi originalibus Nam antea legebatur, non baptizari.

C. CLIV. ¶ Gratia & peccata remittit, & ne revertentur adjuvat. Item ejusdem i, cap. 3.

Placuit k, ut quicumque dixerit gratiam Dei, qua l iustificamur per Iesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quæ iam commissa sunt, non etiam ad adiutorium, ut non committantur, anathema sit.

C. CLV. ¶ Quid sit peccatum, gratia docet, & ut vitare, facit. Item ejusdem m, cap. 4.

Quisquis n dixerit eandem gratiam Dei per Iesum Christum Dominum nostrum propter hoc tantum nos adjuvare ad non peccandum, quia per ipsam nobis revelatur, & aperitur intelligentia mandatorum, ut sciamus, quid appetere, quid vitare debeamus, non autem per illam nobis præstari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema sit.

a Philip. 3. b Etm Africa. e. 76. c videtur mendum in hoc nomine. d In lib. de eccl. dog. e. 33. e Etm Africa. c. 27. f In lib. de eccl. dog. e. 74. g Burch. l. 4. c. 34. Ivo p. 1. cap. 228. h al. verè, sed falsè. h Roman. 5. i In Afric. cap. 78. de eccl. dog. c. 21. Gal. epist. 1. c. 30. k Burch. l. 20. cap. 18. Ivo p. 17. cap. 30. l al. in qua. m In Afric. 79. de dogmat. 5. 29. n Burch. ibid. Ivo p. 17. In Afric. 5. 80.

C. CLVI. ¶ Sine gratia divina mandata impleri non possunt.

Item ejusdem, cap. 5.

Placuit, ut quicumque dixerit ideo nobis gratiam justificationis dari, ut quod facere per liberum arbitrium jubemur, facilius possimus implere per gratiam, tanquam etiam si gratia non daretur, non quidem facile, sed tamen possimus etiam sine illa implere divina mandata, anathema sit.

DISTINCTIO V.

C. I. ¶ Post baptismum confirmationis sacramentum præstetur.

Item Urbanus Papa omnibus Christianis, epist. 1. c. 7.

O mnes fideles b per manus impositionem Episcoporum, Spiritum Sanctum post baptismum accipere debent, ut pleni c Christiani inventantur: quia cum Spiritus Sanctus infunditur, cor fidele ad prudentiam & constantiam dilatatur.

C. II. ¶ Quid conferat Spiritus Sanctus in baptismate, quod in confirmatione.

Item Melchides Papa in epist. ad Episcopos Hiss. c. 2.

Spiritus d Sanctus, qui super aqua baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam: in confirmatione augmentum præstat ad gratiam. Et quia in hoc mundo tota ætate victuris inter invisibiles hostes, & pericula gradiendum est, in baptismate regeneramur ad vitam, post baptismum roboramur e. Et quamvis continuo transiturus sufficiat regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria sunt confirmationis auxilia. Regeneratio per se salvat mox in pace i beati sæculi recipiendos: confirmatio armat & instruit ad agones mundi hujus, & prælia reservandos. Qui autem post baptismum cum acquisita innocentia immaculatus pervenit ad mortem, confirmatur morte: quia non potest peccare post mortem.

i ¶ Pace beati] Sic emendatum ex manuscriptis, originali & Polycarpo. Antea legebatur, pace baptismi, vel sæculi.

C. III. ¶ Manus impositionis sacramentum dignius est sacramento baptismi. Idem ibidem.

De his verò, super quibus rogastis vos informari, id est, utrum majus esset sacramentum, manus impositionis Episcoporum, aut baptismus? scitote utrumque magnum esse sacramentum: & sicut unum à majoribus sit, id est, à summis Pontificibus, quod à majoribus fieri non potest, ita & majori veneratione venerandum & tenendum est. Sed ita conjuncta sunt hæc duo sacramenta, ut ab invicem (nisi morte preveniente) nullatenus possint segregari: & unum sine altero ritè perfici non potest.

C. IV. ¶ Non ab alio, quam ab Episcopis impositionis sacramentum perfici potest.

Item Eusebius Papa epist. 3. ad Episcopos Tuscia & Campaniæ.

Manus f quoque impositionis sacramentum magna veneratione tenendum est, quod ab aliis perfici non potest, nisi à summis sacerdotibus: nec tempore Apostolorum ab aliis, quam ab ipsis Apostolis legitur, aut scitur

a Burch. ibid. Ivo p. 17. c. 30. Polyc. 3. tit. 10. b Anf. l. 9. c. 23. Burch. l. 4. c. 66. Ivo p. 1. c. 210. & 296. Pam. l. 1. c. 113. c plene.] orig. Eusebius Emissenus in hom. in die Pentecostæ. d Polyc. l. 3. tit. 10. Anf. l. 9. c. 31. e al. altemur. f Polyc. ibid. Burch. l. 4. c. 63. Ivo p. 1. c. 237. & 297. Pam. l. 1. c. 113.

